

MUSIKEN I SVERIGE

Band III. Den nationella identiteten 1810-1920

Litteratur & Referenser
Personregister

Huvudredaktör: Leif Jonsson

© Bokförlaget T. Fischer & Co och

Kungl. Musikaliska akademien 1992

ISBN 91 7054 685 1

Kungl. Musikaliska akademien skriftserie nr 74:III

ISSN 0347-5158 (ISBN 91-85428-75-2)

Grafisk formgivare: Lars E. Pettersson

Fälths Tryckeri, Värnamo 1992

Digitaliserad med tillstånd av förlaget

LITTERATUR & REFERENSER

Här anges den viktigare litteraturen på de olika kapitlens områden samt referenser (av typen: Schück 1920) till specialarbeten. Förlagsort anges bara för utländska arbeten. En utförlig förteckning, omfattande både böcker och artiklar, har publicerats av Åke Davidsson, *Bibliografi över svensk musikkritik 1800-1945* (1948, 1980²). Den fortsätts av årliga bibliografier i STM. Här kan också hänvisas till registren i SMA.

Förkortningar:

- Diss. Akademisk avhandling (dissertation)
 KB Kungliga biblioteket, Stockholm
 KMA Kungl. Musikaliska akademien, Stockholm
 MAB Musikaliska akademiens bibliotek, Stockholm
 MS Musica Sveciae
 (KMA:s fonogramantologi)
 SMA Svenskt musikhistoriskt arkiv, Stockholm
 STM Svensk tidskrift för musikkforskning
 UUB Uppsala universitetsbibliotek

ALLMÄN LITTERATUR

Lexikala uppgifter återfinns i Tobias Norlind, *Allmänt musiklexikon* (1916, 1928²); *Sohlmans musiklexikon* (1948-52, 1975-79²); *Nordisk familjebok* - särskilt andra upplagan, den s.k. Uggelupplagan (1904-26) med utförliga uppgifter om 1800-talets Sverige och musikartiklar av Adolf Lindgren m.fl. -; *Svenska konstnärer inom teatern, musikens och filmens värld* (1943), med översikter över svenskt musikliv av Sven E. Svensson och Sven Kjellström, svensk opera av Sven Lindström och svensk operett och revy av Guido Valentin. För äldre perioden gäller även Johan Leonard Höijers *Musiklexikon*

(1864, suppl. 1867). Artister under närmast följande decennier upptas i Adolf Lindgren & Nils Personne, *Svenskt porträttgalleri XXI, Tonkonstnärer och sceniska artister* (1897). Kvinnliga artister födda före 1910 biografieras i Carin Östergren, Inga Lewenhaupt, Anna Greta Wahlberg, *Svenska kvinnor* (1990); utförligast annars i *Svenskt biografiskt lexikon* (1918-) och *Svenska män och kvinnor* (1942-55).

Enskilda tonsättare behandlas vidare i Moses Pergament, *Svenska tonsättare* (1943), om bl.a. Tor Aulin, Stenhammar och Alfvén, och *Musikmänniskor* (Hågkomster och livsintryck, Bd 24, 1943, red. Folke H. Törnblom), med porträtt över bl.a. Aulin, Sjögren, Stenhammar, Hallén, Peterson-Berger, samt tonsättare som mera sällan biografierats, som Johan Lindgren, Lennart Lundberg, Knut Håkanson m.fl.

Memoarer ger ofta intressanta inblickar i sångens och musikens roll i hemmen, vid fester och samkväm, inom artistvärlden och i de kulturella salongerna. Några exempel: Bernhard von Beskow, *Levnadsminnen* (1870, 1928²); Johan Magnus Rosén, *Några minnesblad* (1877); Isidor Dannström, *Några blad ur Isidor Dannströms minnesanteckningar* (1896); Herman Säterberg, *Lefnadsminnen* (1896); Conny Burman, *Minnen* (1904) och *Post scriptum* (1905); Claes Lundin, *En gammal stockholmares minnen* (1904-05); Carl Fredrik Lundqvist (»Lunkan»), *Minnen och anteckningar* (1908-09); Lotten Dahlgren, *Lyrans. Interiörer från 1870- och 80-talens konstnärliga och litterära Stockholm* (1913); Johan Grönstedt, *Mina minnen* (1918); G. Collijn, »Ett musikaliskt hem på 80-talet» (i *Hågkomster och livsintryck*; bd 13; 1932); Erik Höjberg, *En kronans musikanter* (1932); Sven Scholander, *Visan, lutan och jag* (1933).

DEL 1. MUSIKODLINGEN 1810–1920

1. MUSIKEN, KULTUREN OCH SAMHÄLLET

Mera detaljerade referenser ges i de följande kapitlen i boken. Här nämns arbeten som direkt citerats i detta inledande kapitel eller som nära berör dess innehåll.

Sveriges historia behandlas i en mängd större och mindre arbeten. En framställning som ger en god överblick över den aktuella perioden är *Sveriges historia genom tiderna*, del 4 (tiden 1810–1907, av Torvald Höjer m.fl.) (1948). En utmärkt översikt över idéströmningarna ger Gunnar Ahlström, *Det moderna genombrottet i Nordens litteratur* (1947).

Synen på 1800-talets sammanslutningar är hämtad från Torkel Jansson, *Adertonhundratalets associationer* (1985). Väckelse- och frikyrkörörelsens skildras i Erik Nyhlén, *Svensk frikyrka* (1964), och dess sångrepertoar i Oscar Lövgren 1964 (se avd. 5). Studentsång och körsång behandlas i Leif Jonsson 1990 (se avd. 7.2). Sekelskiftet 1900 berörs ingående i Martin Tegen 1955 och populärmusikaliska förhållanden i Tegen 1986 (se avd. 3.3). Blåsmusikkårerna under 1800-talet skildras i Greger Andersson 1982 (se avd. 5) och hemmusiken i Eva Öhrström 1987 (se avd. 3.3).

Direkta citat är hämtade från Morales & Norlind 1921 (se avd. 4.2); Henrik Schück (utg.), *Geijers ungdomsbrev* (1920); Euterpe 1823; Carl af Forsell, *Statistik öfver Sverige* (1833², nytryck 1978); Gunnar Turesson, 1974 (se avd. 3.3); Erik Lindorm, *Carl XIV Johan. Carl XV och deras tid* (1942, faksimil 1979); Viggo Loos, »Kulturen i Norrköping från 1800-talets mitt till 1914» (i *Norrköpings historia*, 12 (1972); Olle Edström 1982 (se avd. 4.1), samt Bo Wallner 1–3 (se avd. 12.2).

2. UPPTÄCKTEN AV FOLKMUSIKEN

Litteraturen kring upptäckten av folkkulturen och kring den ideologiska grunden i den tyska förromantiken är omfattande. Här skall bara nämnas några översiktliga och för denna framställning relevanta verk. Ett infallsrikt arbete är Peter Burke, *Popular culture in early modern Europe* (London 1978; även i svensk övers.). Särskilt värdefull är dess vida europeiska överblick för perioden ca 1500–1800. Tore Wretö, *Folkvisans upptäckare. Receptionsstudier från Montaigne och Schefferus till Herder* (1984) ger en inträngande analys av Herders idévärld och av synen på folkmusiken under olika epoker. Ett idéhistoriskt och konstvetenskapligt arbete av stort intresse även för den musikhistoriska forskningen är Bo Grandien, *Rönndruvans glöd. Nygöticistiskt i tanke, konst och miljö under 1800-talet* (1987).

I sin handbok *Europas musikhistoria. Folkmusiken* (1989) ger Jan Ling en översikt över insamlingsarbetet i olika delar av Europa. En bred historik över de nordiska folkvisesamlingarna finns i Erik Dal, *Nordisk folkviseforskning siden 1800* (Köpenhamn 1956). De svenska standardverken är Bengt R. Jonsson, *Svensk balladtradition 1* (diss., 1967), samt Carl-Allan Moberg, »Från kämpevisa till locklåt» (*STM* 1951). En koncis översikt finns i Gunnar Ternhag, »Att rädda några dyrbara lemningar af fordna tiders musik» (i *Folkmusikboken*, 1980). Anna Johnson 1986 (se avd. 3.1) ger en historik över upptäckten och insamlingarna av fåbodarnas musik, sedda ur ett vidare idé- och vetenskaps-historiskt perspektiv.

Götiska Förbundets historia behandlas av Erik Gustav Geijer, »Berättelse om Göthiska förbundets stiftelse och verksamhet» (i *Iduna* 1845); Rudolf Hjärne, *Götiska förbundet och dess hufvudmän* (1878) och Arvid August Afzelius, *Minnen* (1901).

Några av banbrytarna på folkmusiksamlan-dets område har ägnats specialstudier. Nämnas skall Jan Ling, *Levin Christian Wiedes vissamling. En studie i 1800-talets folkliga vissång* (lic.avh., Uppsala 1965), samt Tore Wretö, *Ydrekungen. En bok om Leonard Fredrik Rääf*

(1990). Carl-Allan Moberg redogör för »Richard Dybeck och den svenska folkmusiken» (i *Arv* 1948). Anna Johnson behandlar Dybecks konsertverksamhet och hans syn på folkmusiken i »Att åt ett helt folk dana en sångverld» (i *Studier och essäer tillägnade Hans Eppstein*, 1981).

Det tidiga 1800-talets svenska folkmusiksamlare publicerade själva flera viktiga framställningar om folkmusik, främst i form av uppsatser och inledningstexter till utgåvorna. De första är Erik Gustaf Geijers Inledning (bd I) till Geijer & Afzelius, *Svenska folk-visor från forntiden* (bd 1-3, 1814-18) och »Om Omqvädet i de gamla Skandinaviska Visorna» (bd 3), vidare Johann Christian Friedrich Hæffners musikteoretiska studie »Anmärkningar öfver gamla nordiska sången» (i *Svea* 1818), samt Per Daniel Amadeus Atterboms Förord till samlingen »Nordmansharpan» (*Poetisk kalender* 1816). Peter Grønlands sättningar av Afzelius' uppteckningar publicerades 1818 i *Melodier til gamle svenske folkeviser* (Köpenhamn).

En rad artiklar om folkmusik ingår i Richard Dybecks antikvariska tidskrift *Runa* (oregelbundet utg. 1842-50, 1865-76). Dybeck försåg också sina utgåvor med innehållsrika förord och kommentarer, bl.a. »En blick i Vallskogen» till samlingen *Svenska vallvisor och hornlåtar* (1846; faksimil 1974 utg. av Samfundet för visforskning och Svenskt visarkiv). Nämnas skall också Adolf Iwar Arwidsson, företal till var och en av de tre delarna av *Svenska Fornsånger* (1834-42), samt Arvid August Afzelius, »Bidrag till svenska folksångernas historia» (*Afsked af Svenska Folksharpan*, 1848).

Till de viktiga folkmusikutgåvorna från denna period hör vidare A. A. Afzelius och Olof Åhlström, *Traditioner af Svenska Folk-Dansar* (1814-15; faksimil 1972) samt den av pseudonymen Axel I. Ståhl publicerade samlingen *Filokromen* (nio häften 1850-65, faksimil 1973).

3. MUSIKMILJÖER OCH REPERTOARER

3.1 *Folkligt musicerande*

Folkmusikboken (red. av Ling, Ramsten, Ternhag; 1980) ger den bredaste och fylligaste bakgrunden till det folkmusikaliska skeende som detta kapitel behandlar. Där behandlas ingående fåbodmusikens form och funktion, 1800-talets vistraditioner, spelmansmusikens utveckling samt den begynnande spelmansrörelsen med en genomgång av svenska folkmusikinstrument. Där finns även litteraturanvisningar samt förteckningar över de viktigaste vis- och låtsamlingarna jämte skivinspelningar. En utförligare förteckning är Mats Rehnberg, *Folkmusik i Sverige. Bibliografisk hjälpreda* (1981, Inst. för folklivsforskning, Stockholm).

Jan Ling 1965 (se avd. 2) är en studie i 1800-talets folkliga vissång. Hans artikel »'O tysta ensamhet'. Från känslös stil till hembygdsnostalg» (*Sumlen* 1978), analyserar en vismelodis ideologiska förändringar, bl.a. under 1800-talet. I Jan Ling, *Nyckelharpan. Studier i ett folkligt musikinstrument* (diss., 1967) återfinns bl.a. Vals efter Gulamåraviten, som är återgiven ovan. En undersökning av några tidiga 1800-talsrepertoarer har gjorts av Margareta Jersild, »Tre östgötasångerskor och deras ballader» (*Inte bara visor* 1990). Samtliga svenska balladbelägg - de flesta uppteckningarna gjorda under 1800-talet - är under utgivning i den vetenskapliga utgåvan *Sveriges medeltida ballader* (3 bd hittills utkomna; 1983-). En inblick i skillingtrycken, deras produktion och distribution, under senare delen av 1800-talet och 1900-talets början ger Eva Danielson i »Hufvudet att författa med och benen, när böckerna skola säljas» (*Sumlen* 1979) samt »Visan författad, satt och gjuten af Chronwall» (*Sumlen* 1981), två artiklar om bröderna Chronwall och Svenska visförlaget. Framväxten av bondkomikerna och deras visor skildras av Uno Myggan Ericson, *På nöjets estrader* (1971) och den tidiga svenska schlageren av Olle Edström, *Schlager i Sverige 1910-1940* (1989).

Ett antal spelmansbiografier från olika delar

av Sverige finns samlade i Gunnar Ternhag, *Spelmän, spelmän* (1975). Samme författare har i *Hjort Anders Olsson. Spelman, artist* (diss., 1992) ingående studerat en storspelman, vars verksamhet sträckte sig från 1800-talets slut fram till 50-talet.

En av de få musikaliska analyser som gjorts av en spelmans- & familjetradition från tidigt 1800-tal – står som inledning till Sven Ahlbäck, *Jernberglåtar* (1986). Om estradspelets framväxt i svensk spelmanshistoria står att läsa i Ville Roempke, »Lyssna till toner från hembygd och fädernesland» (*Sumlen* 1977).

Fäbodmusikens miljö, form, funktion och teknik har ingående behandlats i två artiklar av Carl-Allan Moberg, »Om vallåtar. En studie i de svenska fäbodarnas musikaliska organisation» (*STM* 1955) och »Om vallåtar II. Musikaliska strukturproblem» (*STM* 1959), samt av Anna Johnson, *Svenska locklåtar i nutidstradition. Studier över storform och funktion* (akad. uppsats, Uppsala 1972) och *Sången i skogen. Studier kring den svenska fäbodmusiken* (diss., 1986).

Lokala traditioner beskrivs av Alf Arvidsson, *Sågarnas sång. Folkligt musicerande i sågverks-samhället Holmsund 1850–1980* (diss., 1991) samt Ling & Ramsten, »Tradition och förnyelse i svensk spelmansmusik. Leksandsspelet förr och nu» (O. Ronström, red., *Musik och kultur*, 1990). Vidare har Gotlands Fornsal publicerat *Gimaint u Bänskt. Folkmusikens historia på Gotland* (1989), som till stor del berör den här aktuella tidsperioden.

De monografier över folkliga musikinstrument som finns tillgängliga behandlar i allmänhet också instrumentens utveckling under 1800-talet. Om dragspelet i det folkliga musiklivet står att läsa i Birgit Kjellström, *Dragspel. Om ett kärt och misskänt instrument* (1976) och Håkan Berglund, »Piglocka. Dragspelets införande och anpassning» (*Sumlen* 1987).

I kapitlet citerade specialstudier är August Bondeson, *Visbok – Folkets visor sådana de lefva och sjungas ännu i vår tid* (1903); Carl Gudmundsson, »Västanviks stråkkapell i Leksand» (*Dalarnas hembygdsbok* 1949); Märta Ramsten (utg.), *Einar Övergaard's folkmusiksamling*

(1982) och M. Ramsten, »Pelle Fors-uppteckningar från 1888» (*Sumlen* 1979).

Märta Ramsten, »Unnarydsbornas visor år 1874» (*Södra Unnaryd-Jälluntofta fornminnes- och hembygdsförenings årsskrift* 1982) presenterar Carl-Erik Södlings uppteckningar från Unnaryd. Södlings stora vissamling finns i Musikmuseet (Södlings saml. ms II:1-5) och i den ingår också manuskriptet till den visutgåva som han planerade att publicera under titeln: »Svenska Gullharpan. 100 under åren 1836–76 samlade nya Valda Folk-melodier uppställda i systematisk ordning. Från folkets sång upptecknade; satta för en röst och ett lätt piano-forteackompanjemang eller endast att spelas å pianoforte, af C. E. Södling.»

3.2 *Kyrkans koral och liturgi*

Avsnittet kan i sig självt delvis betraktas som en resonerande källförteckning. Därför anføres här i stället de tryckta källskrifterna i kronologisk ordning (originaltitlar kursiverade).

- 1695 Psalmboken
- 1697 Koralspsalmboken (faksimil 1985, med efterskrift av F. Bohlin)
- 1799 *Choralbok af 90 melodier til 260 svenska psalmer* (Vogler)
- 1799 Den svenska mässan (Hæffner & Åhlström)
- 1807–08 *Choralbok* (Hæffner)
- 1810 »Öfver Choralmusiken» (Hæffner, i *Phosphoros*)
- 1811 Kyrkohandbok
- 1813 Art. 29/6 i *Stockholms Posten* (Frigel)
- 1813 Art. 17/7 i *Swensk litteratur-tidning* (Hæffner)
- 1817 *Svenska messan* (Hæffner)
- 1818 *Svenska mässan med nödige förändringar* (Åhlström)
- 1819 *Den svenska psalm-boken*
- 1820–21 *Svensk choralbok* (Hæffner, del 1-2, »Företal» i del 2)
- 1821a Art. 5/11 i *Swensk litteratur-tidning* (Hæffner)
- 1822 *Anvisning vid begagnandet af svenska choralboken* (D. Winge)
- 1830 *Psalmodikon* (J. Dillner, psalmbok med siffernotskrift, flera uppl., bl.a. 1848)

- 1832 *Choral bok i öfverensstämmelse med svenska församlingens vanliga sång* (Åhlström)
 1844 »Minimitabellen» för koralboken
 1847 *Folk-melodier sammanskrifne i choraler* (Hjertstrand)
 1858 Koralbok (P. Pettersson; flera uppl.)
 1860 *Choralbok för hemmet och skolan med Svenska messan* (Lewerth)
 1865 Koralbok (A. Mankell)
 1877 Koralbok till psalmerna 60-200 (J. A. Josephson)
 1878 *Svenska folkets choralmelodier* (Södling)
 1882 Koralbok (Hallberg)
 1885 *Melodierna till svenska psalmboken* (Humbla)
 1889 *Hæffners koralbok i sammandrag* (Rendahl)
 1894 Kyrkohandbok
 1897 Musikbilaga till Kyrkohandboken
 1899 Koralbok (Stockenberg)
 1901-03 Koralbok (Kyrkosångens vänner)
 1905 Koralbok (J. Lindegren)
 1911 Koralbok (Nodermann & Wulff)

Äldst av den citerade litteraturen är Carl Envallsson, *Svenskt musikaliskt lexikon* (1802). Arbeten som bygger på historiska studier är U. Ullman, *Evangelisk-luthersk liturgik* (1876-79); P. Nodermann, *Studier i svensk hymnologi* (1911); F. Bohlin, »Hæffner och mässmusiken» (i *Kyrkohistorisk årskrift* 1969), som ingår i förf:s diss. *Liturgisk sång i svenska kyrkan 1697-1897* (1970). En översiktlig framställning är C.-A. Moberg, *Kyrkomusikens historia* (1932). Sveriges orglar beskrivs av E. Erici, *Inventarium över bevarade äldre kyrkorglar i Sverige* (1965, 1988²).

KMA:s handlingar för 1867 finns tryckta. Akademiens protokoll bevaras på MAB. Psalmkommitténs bilaga till Circulär nr 5 den 8/5 1819 finns på Uppsala Landsarkiv (sign. UDA I VI 24).

Om Dillner och hans psalmodikon (instrumentet och siffernotskriften) finns att läsa hos Leif Eeg-Olofsson, *Johan Dillner* (1978). Bland smärre artiklar kan nämnas en av Per-Axel Björkman i *Kyrkosångsförbundet* (1948:11-12 samt 1949:1). En förteckning över psalmodikonnoter har gjorts av Leif Eeg-Olofsson och

Kirsten Ostfeld i *Svenskt musikhistoriskt arkivs bulletin* 15 (1978).

Tjänsteförhållandena för Svenska kyrkans befattningshavare (utom prästerna) skildras utförligt av Gabriel Thulin, *Utredning angående klockar-, organist- och kantors- (kyrkosångar) befattningarna* (1919).

Abraham Baers insatser skildras av Ingrid Lomfors, »Den store glömde sonen» (i *Judisk krönika* 1984, nr 5).

3.3 Musiklivet privat och offentligt

En generell översikt över 1800-talets svenska musikliv saknas, men viktiga delar av det behandlas i några arbeten av Martin Tegen, fr.a. *Musiklivet i Stockholm 1890-1910* (1955) och *Populär musik under 1800-talet* (1986). Beträffande musiken i salongen och kvinnligt musicerande skall främst nämnas Eva Öhrström, *Borgerliga kvinnors musicerande i 1800-talets Sverige* (diss., 1987). En allsidig utredning av den musikaliska salongs-kulturen finns i Andreas Ballstædt & Tobias Widmaier, *Salonmusik. Zur Geschichte und Funktion einer bürgerlichen Musikpraxis* (Stuttgart 1989). Här skildras fr.a. förhållandet i Tyskland, men mycket är tillämpligt för Sverige. En litteratursociologisk avhandling av Eva Heggstad, *Fången och fri* (1991), visar hur de svenska kvinnliga författarna ännu under 1880-talet själva var de första att fördöma sina kvinnliga romanfigurer om de valde konstnärskap framför äktenskap.

En bred skildring av sekelskiftets musikliv ges i Bo Wallner 1-3 (se avd. 12.2). Musiklivet i Göteborg skildras av Wilhelm Berg, *Bidrag till musikens historia i Göteborg 1754-1892* (1914); i Jönköping av Gustaf Ruuth, *Musik i Jönköping 1808-1883* (akad. uppsats, Göteborg 1978); i Norrköping av Th. Allberg, *Minnesskrift i anledning av Musikaliska sällskapet i Norrköping 100-åriga tillvaro* (1928); i Västerås av Lars Hedblad, *Musiklivet och särskilt konsertverksamheten i Västerås 1870-1900* (akad. uppsats, Stockholm 1971). Dessutom ingår i regel kortare avsnitt om musiklivet i en rad stadsmonografier, exempelvis *Linköpings historia* (del 4, 1978); Ragnar Blomqvist, *Lunds historia* (del 2, 1978). Värmlands musikliv behandlas av Gunnar Tu-

resson, *Från gustaviansk fältmusik till herrgårds-
musiken i Värmland* (1974).

Musiklivet i Uppsala och Lund behandlas av Leif Jonsson 1990 (se avd. 7.2), med utförlig litteraturlista, samt i »Virtuoser och diletanter i upsaliensiskt musikliv 1810–1860» (i *Studenten, staden och sanningen*, Uplands nation 350 år, 1992). Uppsala behandlas också på flera andra håll, bl.a. i *Akademiska kapellet i Uppsala under 350 år* (red. A. Johnson, 1977), av Per Ingemarsson, *Filharmoniska sällskapet i Uppsala 1849–1922* (akad. uppsats, Uppsala 1983), och Tobias Norlind, *Erik Gustaf Geijer som musiker* (1919).

Bland talrika memoarer som berör musiklivet (utöver de som nämnts under Allmän litteratur) citeras här Carl Rupert Nybloms innehållsrika *En sjuttioårings minnen* (del 13, 1908); Lotten Dahlgren, *Grannarna på Kungämsgatan* (1923); Marie-Louise Forsell, *Herrgårdslif i Bergslagen för sjuttio år sedan* (1916); E. G. Oxenstierna, *Kadetten, eller Carlberg för nära trettio år sedan*, 1843; samt Wilhelm Peterson-Berger, *Minnen*, 1943.

Musiklivet tangeras på många ställen i Claes Lundin & August Strindberg, *Gamla Stockholm* (1882, faks. 1974) och C. Lundin, *Nya Stockholm* (1890, faks. 1976). Restaurangmusiken i Stockholm skildras av Björn Hodell, *Wårdshus förbi* (1945), samt Bengt Nyqvist 1983 (se avd 4.1).

Carl Schwencke, *Erinnerungen* (Hamburg 1901) ger inte så mycket om hans Sverigevistelser, utom att han 1833 var nära att övertala Paganini till en konsertturné i Norden, så att han kunde »presentera denne ärkeviolinist för mina svenska vänner» (s. 139).

Övriga referenser i bokstavsordning: C. J. L. Almqvist, artiklar i *Dagligt Allehanda* 1839 är omtryckta under titeln »Om poesi i sak» i Almqvists *Monografi* (1844–45; nytryck 1959); Otto Andersson, *Johanna von Schoultz i sol och skugga* (Åbo 1939); Axelina Apelbom, *Dansskolan* (1888, 1902²); Hans von Bülow, »Skandinavische Concertreiseskizzen» (1882, i *Briefe und Schriften*, Leipzig 1911²); J. U. Ekmarck, *Smärre skrifter uti åtskilliga ämnen* (1837); Sigvard Ekstrand, *Karlberg, Kungl. Krigsakademiens och*

Kungl. Krigsskolans historia 1792–1936 (1937); Johan Flodmark, »Norra Tivoli» (i *Samfundet Sankt Eriks årsbok* 1913); E. G. Geijer, *Minnen* (1915), med inledning av Fredrik Böök; F. A. Gjörcke (red.), *Anvisning att ... grundligt lära alla nu brukliga sällskapsdanser* (1850); J. Grönstedt, *Hur man roade sig i Stockholm 1863* (1913); Einar Hedin, *Mazerska kvartettsällskapet 1849–1949* (1949); Adolf Lindgren, *Svenske hofkapellmästare 1782–1882* (1882); Carl-Allan Moberg, *Bachs passioner och höga mässa* (1949); Curt Munthe, *Jenny Lind och sångens Beateberg* (1960, mest om Henrik Munthe); Edvard Praté, *Upartisk dom över violinspilleren Herr Ole Bulls i Christiania den 10de Decbr 1842 givne konsert* (Christiania 1843); Tore Uppström, *Pianister i Sverige* (1973); biografi om Lars Westerdahl i *Allmän musiktidning* 1928 och självbiografi i *Illustrerad Tidning* 1857; Bo Wallner, »Filharmoniska sällskapet, Wilhelm Stenhammar och Bachs Johannespassion i Stockholm 1898» (i *Analytica, studies in honour of Ingmar Bengtsson*, 1985).

3.4 Teatrarna och deras musik

Grundläggande böcker om svensk teater av Nordensvan, Personne, Svanberg och F. A. Dahlgren redovisas närmare nedan (se avd. 7.3), liksom Kronlunds specialstudie av 1860-talet. Ett par andra viktiga översiktsverk är Frans Hedberg 1885 och Alfred Rundberg 1952. KT:s repertoar med spelärsöversikter finns främst i K. G. Strömbeck & S. Hofsten, *Kungliga teatern. Repertoar 1773–1973* (1974, red. K. Ralf; Skrifter från Operan; 1), som omfattar operor och större sångspel, däremot inte mindre sångspel och vådeviller.

För uppgifter om landsortens teaterbyggnader, repertoar och trupper är det viktigaste verket Olof Hillberg, *Teater i Sverige utanför huvudstaden* (1948). Boken innehåller flera översikter samt ett rikt bildmaterial. Beträffande Göteborg är det största verken Wilhelm Berg 1896–1900 (se avd. 7.3) resp. 1914 (se avd. 3.3), vidare Johannes Svanberg 1894 och Axel Fromell 1929 (se avd. 7.3), samt repertoarförteckningen *Teater i Göteborg 1910–1975* (1978). Om den moralistiskt präglade inställningen

hos medelklassen mot teater, se Magnus von Platen, »Djävulens bländverk» (i *Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitets Akademiens årsbok* 1980).

En specialstudie om teaterbyggnader är Barbro Stribolt, *Stockholms 1800-talsteatrar. En studie i den borgerliga teaterbyggnadens utveckling* (diss., 1982), som också berör landsorten, särskilt Växjö, Norrköping och Örebro. Studier om olika delområden har gjorts av Gösta M. Bergman, *Regi och spelstil under Gustaf Lagerbjelkes tid vid Kungl. teatern* (1946); Arvid Baeckström, *Löfholmens theatersällskap 1828-1830* (1954); och Nils Evert Taube, *De Delandska teatersällskapen i Uppsala* (1940). Här kan även nämnas Per Anders Fogelströms *Komikern* (1989), en biografi i romanform om teaterfamiljen Deland. Flera artiklar finns i *Den svenska nationalscenen* (1988), bl.a. Kerstin Derkert, »Dramatiska teatern under den gustavianska tiden». Diskussionerna kring Kungl. teatern belyses bl.a. av Ossian Hamrin, »Högmarksprocessen mot kapten Anders Lindeberg» (*Thalia. Svensk teater-kalender*, 1890), samt i en mängd riksdagsprotokoll, tidningsartiklar och småskrifter, t.ex. K. E. Kindblad, *Teaterfrågan. Skall Sverige fortfarande äga en kunglig teater, en national-teater?* (1856) och Frans Hedberg, *Teater eller varieté?* (1893). Om Appias och Craigs skrifter, se Gösta M. Bergman, *Den moderna teaterns genombrott* (1966).

En bred skildring av alla arter av teater, marknadsliv, varieté m.m. finns i *Svenska seder nu och förr* (red. Gösta Berg, B. Idestam-Almqvist m.fl.; bd 1-4, 1950). Den lättare teatergenren skildras av Emil Norlander, *Det glada Stockholm, från tingel-tangel till den moderna cabareten* (1918).

Repertoaröversikter och personalia hämtas främst ur F. A. Dahlgren 1866 och dess outgivna fortsättning E. Michal (se avd. 7.3). Härutöver kan nämnas Kerstin Derkert, *Repertoaren på Mindre teatern under Edvard Stjernströms cheftid 1854-63* (diss., 1979); Istvan Molnar, »Det gör godt att skåda». *Bildning, moral och underhållning i dramatik och offentlig debatt under teatersäsongen 1868-69 i Stockholm* (diss., 1991); Albert Ranft, *Min repertoir 1892-1921* (1921);

Hans Eklund, *Från Humlan till Intiman. Stockholms privatteatrar* (1990), samt Martin Tegen 1955 (se avd. 3.3).

Av litteratur om landsortsteater i övrigt kan nämnas Rudolf Björkman, *Ur Jönköpings teaterhistoria* (1904); A. F. Falck, *Nyköpings teater* (1935); Rune Hillbom, bl.a. »Teaterförhållandena i Karlskrona på 1840-talet» (*Föreningen Gamla Karlskrona Årsbok*, 1948; se även *Årsbok* 1977); Hans Holmberg, *Ett teaterhus i Kristianstad* (1984); A. von Kaunitz, *Hälsingborgs teater* (1917); Ragnar Ljung, *Teaterliv i Karlstad* (1978); *Gamla teatern Eskilstuna* (broschyr av Idé-teatern i Eskilstuna vid återinvigningen 1989, samt 1992); Hjalmar Meissner, *Teaterhistoria och teaterhistorier* (1924; med upplysningar om bl.a. musik till teaterföreställningar) och Claes Rosenqvist (red.), *Att resa var nödvändigt* (1990), som i olika artiklar behandlar äldre svensk landsortsteater, bl.a. i Umeå (se även bibliografica i fotnoter).

Utförligare beträffande svenska operasångare och operaskolor är Johannes Svanberg, *Kungl. teatrarne under ett halft sekel 1860-1910* (1917-18); Frans Hedberg, *Svenska operasångare* (1885); Carl-Gunnar Åhlén, »Operasång på svenska. En studie i de svenska sångskolornas utvecklingshistoria» (textbilaga till skivutgåvan *Röster på Stockholmsoperan under hundra år*, 1977).

Av mera övergripande musik- och teaterpolitiskt intresse är Moses Pergament, »Operans dilemma» i G. Wettergren och I. Lignell (utg.), *Svensk scenkonst och film* (1-2, 1937-40). Verket innehåller även skådespelarporträtt. Vidare om bl.a. teaternas privatisering och Ranfts insatser kan läsas i C. Rosenqvist, »Privatiseringen av Stockholms teaterliv vid sekelskiftet 1900» (*Nordiska spelplatser. Studier i nordisk teaterverksamhet från sekelskifte mot sekelslut*, 1990).

Artistproblem diskuteras i Inga Lewenhaupt, *Signe Hebbe. Skådespelerska, operasångerska, pedagog* (diss., 1988), med ingående beskrivningar av 1800-talets sångliga och sceniska utbildningsideal, arbetsvillkor och repertoar i Sverige såväl som i utlandet. Bland sångarmeoarer kan nämnas C. F. Lundqvist 1908-09 (se avd. Allmän litt.). Litteraturen om Jenny

Lind är omfattande, men grundläggande är H. S. Holland & W. S. Rockstro, *Jenny Lind-Goldschmidt* (1891; övers. från eng. original s.å.), angående hennes liv fram till 1851, och Sven Dorph, *Jenny Linds triumfåg genom Nya världen och senare levnadsackorder* (1918), för tiden efter 1850.

Bland svenska sångpedagogiska arbeten märks I. Dannström, *Sång-method* (1849; rev. 1876); Carl August Stieler, *Lärobok i de första grunderna för musik och sång* (1820); Fritz Arlberg, *Försök till en naturlig och förnuftig grundläggning af tonbildningsläran* (1891); Gillis Bratt, *Talröstens fysiologi* (1908); Anna Bergström-Simonsson, *Taltekniska övningar* (1917), samt Oscar Lejdström, *Stämbälsa och klang-skönhet* (1928).

4. MUSIKERN OCH MUSIK-MARKNADEN

4.1 Civila och militära musiker

Litteraturen på detta område är inte särskilt rikhaltig och delvis föråldrad. Kapitlet bygger därför i huvudsak på författarens egen arkivforskning.

Allmänna skildringar av svensk militärmusik och dess musiker ges i Sigfrid Strand, *Militärmusikern i svenskt musikliv* (1974), samt i Åke Holmquist, *Från signalgivning till regionmusik* (1974). Även vissa regementsmonografier innehåller omfattande avsnitt om respektive musikkårer, men deras värde varierar starkt.

Arkivmaterialet (för bl.a. de redovisade tabellerna) finns främst på Krigsarkivet i Stockholm, med fr.a. musikkassornas räkenskaper, som för vissa regementen finns bevarade i nästan fullständigt skick, för andra bara i spridda rester.

Tobias Norlind & Emil Trobäck, *Kungl. Hovkapellets historia 1526-1926* (1926) är fortfarande den enda stora monografien över Hovkapellet. En del uppgifter där måste dock tas med försiktighet och särskilt gäller detta musikerförteckningen. Betydligt noggrannare är motsvarande förteckning (för tiden intill 1863) i F. A. Dahlgren 1866 (se avd. 7.3). Arkivmaterialet återfinns huvudsakligen i Kungl. teaterns arkiv

(förvarat i Drottningholms teatermuseums arkiv), samt (för tiden före 1819) i Slottsarkivet. Hovkapellets pensionskassas arkiv (Riksarkivet) är också en viktig källa.

Teaterorkestrarna har som grupp betraktad inte fått någon allmän skildring i tryck. De berörs dock perifert i diverse teatermonografier samt i samband med musiklivet på särskilda orter, t.ex. om Göteborg i Wilhelm Berg 1914 (se avd. 3.3). Entr'act-musiken behandlas i Dag Kronlund 1989 (se avd. 7.3). En viktig källa rörande teaterorkestrarnas medlemmar är 1800-talets många teater-almanackor.

Musikerförbundets historia behandlas av Olle Edström, *På begäran. Svenska musikerförbundet 1907-1982* (1982). Om restaurangmusiker under 1800-talet delvis även i Bengt Nyqvist, *Musik till middag. Underhållningsmusiken i Sverige* (1983).

4.2 Musikutbildning och musikundervisning

Om nyhumanismen och dess »bildningsgodsidé» finns mycket skrivet, alltsedan Goethes och Humboldts dagar. Musikens idealistiska funktion som en del av bildningsgodset behandlas bl.a. i Carl Johan Fröberg, *Om tonkonstens betydelse som allmänt bildningsämne* (1867). Anknypningen till den romantiska idealismen belyses inträngande i Leif Jonsson 1990 (se avd. 7.2). Ett standardverk vad gäller folkbildning är Viktor Fredriksson (red.), *Svenska folkskolans historia, del 2: Det svenska folkundervisningsväsendet 1809-60* (1942).

Viktig i sammanhanget är koralpsalmboken 1697 (se avd. 3.2) och härtill Folke Bohlin, *Svenska kyrkoordningar 1571-1971* (1971). Kyrkoordningarna var länge knutna till skolordningarna och den viktigaste kyrkoordningen för perioden är den från 1686.

Sångskolor utgivna under 1800-talet och behandlade i texten är Johan Erik Nordblom, *Sångschola 1-3* (1836, 1837, 1840); Bengt Wilhelm Hallberg, *Handbok för undervisning i sång enligt det skotska sol-fa-systemet* (1868); August Lundh, *Teoretisk-praktisk lärobok i sång* (1878, 1881); Jörgen Malling, *Den chevéska sångmetoden. Folkskolans siffersångbok* (1879); Anna Bergström-Simonsson, *Sångkurs för skolan* (3

häften 1895-98, rev. uppl. 1910-II m.fl. uppl.). Den formelmetod, övertagen från fransmannen Dessirier och dennes vapendragare i Finland, Martin Wegelius, som Bergström-Simonsson agerade för, beskrivs också i Nils Erhard Anjou, *Lärokurs i flerstämmig sång enligt formelmetoden* (1907) och i Nils Peter Norlind, *Studier i formelmetoden* (1912).

Gustaf Hilleström (red.), *Svenska musikperspektiv* (1971; till KMA:s 200-årsjubileum), innehåller artiklar av intresse för den svenska musikutbildningens historia. Verket kompletterar Olallo Morales & Tobias Norlinds standardarbete, *Kungliga Musikaliska akademien 1771-1921* (1921) och Stig Walin, *Kungl. Svenska musikaliska akademien. Förhistoria, första stadgar och instiftande* (1945). Personuppgifter om många lärare vid KMA ger dess *Matrikel 1771-1971* (av Gustaf Hilleström, 1971). I konservatoriets kataloger, som utgavs i tryck från 1852 - först årligen och sedan (från 1865) terminsvis - återfinns namn m.m. på lärare och elever.

Relationerna mellan KMA och dess »dotter» Kungl. teatern inklusive Hovkapellet har ägnats flera studier, bl.a. Tobias Norlind & E. Trobäck 1926 (se avd. 4.1) och Gunnar Larsson, »Adolf Fredrik Lindblad och Musikaliska akademien» (*KMA:s årskrift* 1983).

Norlinds *Svensk musikhistoria* (1901, rev. 1918) var länge en »historisk grundbok» inom den högre musikutbildningen i Sverige.

Stig Walin knyter an till Norlind i flera arbeten. »Musiken vid skolorna i Sverige under upplysningstidevarvet» (*STM* 1938) behandlar skolordningarna samt musiklärarens verksamhet vid läroverken i olika stiftsstäder (Västerås, Linköping, Strängnäs, Kalmar, Växjö) med rikliga hänvisningar till källmaterial. I »Den musikteoretiska undervisningen i Sverige under romantiken» (*STM* 1933) behandlar han den teoretiska undervisningen både vid Musikaliska akademien och vid flera privata musikskolor. Vidare bör av Walin nämnas »K. Musikaliska akademins första musiklärarexamen» (*STM* 1938) och »Carl Johan Fröberg. En svensk musikteoretiker» (*STM* 1934).

Senare bidrag är Martin Tegens uppsats

»Erik Drake» (*STM* 1943) och avhandlingen 1955 (se avd. 3.3).

Kvinnoperspektiv på svensk musikhistoria har behandlats i flera skrifter av Eva Öhrström, bl.a. *Om sociala könsstrukturer i den högre musikutbildningen. En översikt från 1771 till idag* (1992).

På Centrum för musikpedagogisk forskning (MPC) vid Musikhögskolan i Stockholm påbörjades under slutet av 1980-talet ett långtidsprojekt med avsikt att behandla hela den svenska musikutbildningens och musikundervisningens historia. Delar därav har publicerats, andra är under arbete (1992). Som exempel kan nämnas *Några konturer av musikundervisningens historia* (1989) och *Music Education in Sweden* (1990), båda av Lennart Reimers. Av Reimers kan för övrigt nämnas »Svensk musikundervisning 1842-1903» (*Musikkultur* 1984:1), samt L. Reimers (huvudred.), *Våra skolsånger* (1992), utgiven i samarbete med SÖ/Skolverket i samband med 150-årsjubileet av vår första folkskolestadga.

Levande skildringar från skolans - och då delvis också musikundervisningens värld finns i Lundin & Strindbergs Stockholms-böcker (se avd. 3.3).

4.3 Förlag, musikhandel, instrumenttillverkning

Svensk musikhandel under 1800-talet och de första decennierna in på 1900-talet beskrivs utförligt i Albert Wiberg, *Den svenska musikhandels historia* (1955). Wiberg påpekar i sitt förord att arbetet inte skall anses vara någon uttömmande redogörelse (exempelvis berörs instrumenthandel och nottryck endast ytligt). Boken är välskriven, men saknar index, litteratur- och källförteckning, vilket gör den svåränvänd. I en förstudie i *STM* 1943 beskriver Wiberg mera detaljerat Stockholms första musikhandel, dvs. den affär som etablerades av Borg och Mannerhjerta 1804.

Originalt till här citerat parti efter Wiberg 1955, s. 125, finns på Riksarkivet, »Konseljprotokoll uti inrikes civile ärenden den 13/12 1803». Wiberg 1943, s. 52, är hämtat från Borgs och Mannerhertas skrivelse som finns i Riksarki-

vet, Hovkanslerns arkiv: Inkomna skrivelser 1806:20.

En utmärkt översikt över nottryckets historia och utveckling finns i *Music printing and publishing* (London 1990, i serien *The new Grove handbooks in music*). Vad gäller svenska förhållanden får vi återigen vända oss till Wiberg. Förutom den ovan nämnda boken har han i två artiklar i *STM* (1949 och 1952) först redogjort för »Olof Åhlströms musiktryckeri» och sedan om »Striden om Olof Åhlströms musiktryckeri-privilegium». Det finns även en opublicerad uppsats av Wiberg (kopia SMA) som behandlar »De första litografiska anstalterna och musiktrycket. Stentryckeriernas musikalieproduktion till omkring 1830».

Repertoaren under 1800-talet belyses i bl.a. Martin Tegen, »Tonernas vågor» eller vilken musik var populär på 1860-talet? (1982), vidare i en rad avhandlingar från senare år som Greger Andersson 1982 (se avd. 5); Märta Netterstad, *Så sjöng barnen förr* (1982); Stefan Bohman 1985 (se avd. 5); Hans Bernskiöld (se avd. 5) och Leif Jonsson 1990 (se avd. 7.2).

Relativt mycket finns skrivet om den inhemska produktionen av instrument under framförallt 1700-talet. Däremot är litteratur om svensk instrumenttillverkning och instrumenthandel under första hälften av 1800-talet nästan helt obefintlig. Eva Helenius-Öbergs innehållsrika avhandling *Svenskt klavikordbygge 1720–1820* (1986) berör endast början av perioden. Några översiktböcker finns (Anne Nilsson, *Fiolers Kulturhistoria och byggnadsteknik*, 1981) och vissa enskilda firmor beskrivs mera i detalj t.ex. N. Nilsson fiolbyggare AB (Bengt Nilsson, *Svensk fiolbyggarkonst*, 1988). Helén Albertson ger i sin bok *Ahlberg & Ohlsson. En fabrik för bleckbläsinstrument i Stockholm 1850–1959* (1990) inte bara en beskrivning över firman utan presenterar kortfattat bleckblåstillverkningen i Sverige.

Orglar förmedlades inte via musikhandeln och faller därför utanför ramen för denna framställning. För att försäkra sig om en god standard på orglarna beslöts genom Kungl. resolution på 1750-talet att orgelbyggare skulle examineras av Vetenskapsakademien. Rätten att

utfärda orgelbyggarexamen överfördes 1773 till KMA. Examen upphävdes på papperet 1881 men avskaffades i praktiken först 1906. För vidare uppgifter om svenska orgelbyggare se Dag Edholm, *Orgelbyggare i Sverige 1600–1900 och deras verk* (1985) och Erik Erici 1965 (se avd. 3.2).

4.4 Skribenter och musikforskare

Hela kapitlet är i sig en kommenterad litteraturlista. Den bygger i sin tur på fr.a. två större översikter, Åke Davidsson, »Den Musikaliska tidskriftslitteraturen i Sverige under 1800-talet» (*STM* 1945) och Sten Dahlstedt, *Fakta & förnuft. Svensk akademisk musikforskning 1909–1941* (diss., 1986).

Bo Wallner 1, s. 53–69 (se avd. 12.2) gör en speciell genomgång av *Necken* och fr.a. *Svensk musiktidning* under 1880-talet.

5. MUSIK TILL BILDNING, FRÄLSNING OCH NÖJE

Kapitlet bygger fr.a. på de tre avhandlingarna av Greger Andersson, *Bildning och nöje. Bidrag till studiet av de civila svenska blåsmusikkarerna under 1800-talets senare hälft* (1982); Hans Bernskiöld, *Sjung av hjärtat sjung. Församlingsång och musikliv i Svenska missionsförbundet fram till 1950-talet* (1986), samt Leif Jonsson 1990 (se avd. 7.2).

Inledningen och 5.1 Ensembleverksamheten

Referenser: L. J. Wedholm, *Handledning i svenska jernbruksekonomin* (1867–69); G. Nordenström, *Ett besök på Åtvidabergs kopparverk* (1866); E. W. Gatenheim, *Studiecirkeln 75 år* (1977).

N. J. Söderlings föredrag i bildningscirkeln var rubricerade »Sångens historia samt några exempel af dess verkan på folkbildningen och sederna», samt »Några ord om den fosterländska sången samt dess inflytande på folkbildningen och sederna». De relateras i *Minnesbok för bildningscirkeln i Göteborg* (häfte 2, 1848).

Frälsningsningarméns musik behandlas av Gustav Kjellgren, *Låt budskapet ljuda ...*

Delstudie i Frälsningsarméns musikhistoria i Sverige 1882-1982 (lic. avh. Göteborg 1992).

5.2 Sången i kör

Om Typografiska föreningens kör finns att läsa bl.a. i Tegen 1955 (se avd. 3.3) och *Sångartidningen* april 1946.

Referenser: Stefan Bohman, *Arbetarkultur och kultiverade arbetare. En studie av arbetarrörelsens musik* (diss., 1985); Gottfrid Kallstenius, »De första manskörerna i Sverige», i E. Ljungberger (red), *Svensk manskör* (1946); Gustaf Ruuth, *För kung och fosterland* (1987); Inger Selander, »Jordiska fosterland, himmelska hemland eller socialistiskt paradiset. Folkrelsernas nytextningar till nationalsångsmelodier» (i *Vetenskaps societeten i Lund, Årsbok* 1986); Lars Lönnroth, *Den dubbla scenen* (1978); Gunnar Jeanson 1926 (se avd. 9.4)

5.3 Den gemensamma sången

Kring sångtexter och sångutgivning inom frikyrkan finns en ganska omfattande litteratur. De mest centrala är utom Hans Bernskiöld 1986 (se ovan) Inger Selander, »O hur saligt att få vandra». *Motiv och symboler i den frikyrkliga sången* (1980) och Sven-Åke Selander, »Den nya sången». *Den anglosachsiska väckelsesångens genombrott i Sverige* (1973). Dessa tre avhandlingar innehåller även rikliga litteraturhänvisningar. Av Oscar Lövgrens många skrifter bör nämnas standardverket *Psalm- och sånglexikon* (1964) och biografien *Oscar Ahnfelt. Sångare och folkväckare i brytningstid* (1966).

6. FOLKMUSIKEN SOM NATIONELL OCH PROVINSIELL SYMBOL

I Landsmålsföreningarnas tidskrift *Svenska landsmål och svenskt folkliv* finns flera viktiga folkmusiksamlingar publicerade, däribland Nils Anderssons »Skånska melodier», som delades upp på flera häften (1895-1916). 1895 intogs också Nils Anderssons artiklar »Musiken i Skåne» och »Skånska danser».

Om Artur Hazelius' och Skansens betydelse för folkmusikens utveckling står att läsa i Stefan Bohman, »Folkmusiken på Skansen» (*Fataburen* 1979).

I »O, ädle svensk!» *Biskop Thomas' frihetssång i musik och politik* (diss., 1988) redogör Henrik Karlsson bl.a. för tävlingarna om en svensk nationalsång vid sekelskiftet 1900. En analys av den ideologiska bakgrunden till valet av »Du gamla, du fria» ger Staffan Björck i *Heidenstam och sekelskiftets Sverige* (1946).

I Anders Zorn, *Själubiografiska anteckningar* (1982; red. av H. H. Brummer), får man intressanta inblickar i Zorns engagemang för folk-kulturen. Han berättar där bl.a. om upptakten till och genomförandet av spelmanstävlingen i Gesunda 1906. Även Hugo Alfvén 1948 (se avd. 12.4) ger minnesbilder från de första spelmanstävlingarna i Mora.

Om Karl-Erik Forsslund och hans kultursyn skriver Bo Sundin i studien »Ljus och jord! Natur och kultur på Storgården» (i *Paradiset och vildmarken*, 1984).

Nils Andersson och den svenska spelmanrörelsen är ämnet för Otto Andersson, *Spel opp i spelemänner* (1958). Hur *Svenska låtar* kom till skildras genom Nils och Olof Anderssons brevväxling i en skrift med samma namn (1963).

Einar Övergaard's uppteckningar utgavs genom Märta Ramsten, *Einar Övergaard's folk-musiksamling* (1982). Själva samlingen finns i Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala (ULMA) samt i Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Göteborg (DAG).

Resultatet av K. P. Lefflers insamlingsarbete finns publicerat i *Om nyckelharpospelet på*

Skansen (1899), *Folkmusik från norra Södermanland* (1899–1900) och *Öster-Färnebo* (1910). Lefflers *Folkmusiken i Norrland* hann utkomma med tre häften före Lefflers död. Ett fjärde utgavs postumt. Hans norrländska uppteckningar har under senare år utgivits i faksimil – *K. P. Lefflers folkmusiksamling* (1–2 1987 och 1992). Lefflers samlingar är bevarade i Arkivet för norrländsk hembygdsvetenskap i Murbergets länsmuseum, Härnösand.

August Fredins uppteckningar av vokal och instrumental folkmusik på Gotland (*Gotlands-toner*) publicerades häftesvis i *Svenska landsmål* under åren 1909–33.

I Karl-Erik Forsslunds stort upplagda verk *Med Dalälven från källorna till havet* (1919–39) publicerades en mängd vis- och låtuppteckningar från alla delar av Dalarna. Förutom Forsslund själv finns ett flertal upptecknare representerade i verket. Karl Tiréns samling av jojkmaterial är publicerad i Nordiska museets Acta Lapponica-serie under titeln *Die Lap-pische Volksmusik* (1942).

Ytterligare några materialpublikationer som ej berörs i texten kan noteras: musikförläggaren Julius Bagge utgav *46 polskor från Östergötland* (1879), *73 polskor och högtidsstycken från Gotland* (u.å.) och *Upplandspolskor* (1880). Organisten och klockaren Anders Gustaf Rosenberg samlade polskor och danslekar från de mellansvenska landskapen som han publicerade i tre häften (1875, 1879, 1882). Läroverksläraren Per Arvid Sæve gjorde omfattande uppteckningsresor på Gotland vid 1800-talets mitt. Uppteckningarna finns bevarade i UUB, varav hans danslekar och visor senare utgivits av Herbert Gustavsson i Kungl Gustav Adolfs Akademiens regi: *Gotländska lekar* (1948) och *Gotländska visor* (1949–55).

DEL 2. MUSIKPRODUKTIONEN 1810–1870

7. VOKALMUSIKEN

7.1 *Den romantiska solosången*

Axel Helmer, *Svensk solosång 1850–1890* (diss., 1972), är en genrehistorik med omfattande förteckning över tonsättare och verk i manuskript eller tryck. Kvinnliga tonsättare och de sociala förutsättningarna för deras verksamhet behandlas i Eva Öhrström 1987 (se avd. 3.3).

Allmänna förteckningar över solosånger är A. Nielsen, *Sång-katalog* (Köpenhamn 1916–24), som upptar tryckta verk i de nordiska länderna; P.-O. Lundahl, *Katalog över svensk vokalmusik* (1968) upptar sånger för en röst med orgel eller piano samt duetter och tersetter. Förteckningen förs vidare i supplement 1969–84 och i datalistor vid Svensk musik (Swedish Music Information Centre). Vid Svensk musik lämnas även information om inspelningar.

I några förteckningar, som täcker alla de nordiska länderna, koncentreras urvalet till tonsättningar av dikter av vissa författare: Eliæson & Norlind, *Tegnér i musiken* (1946); Alf-hild Forslin, *Runeberg i musiken* (1958); Eliæson & A. G. Percy, *Goethe in der nordischen Musik* (1959).

Sånger av enskilda tonsättare behandlas i olika biografiska arbeten. A. F. Lindblads om Geijer 1875 (se avd. 9.1) är även ett samtidsdokument. Lindblad själv behandlas av J. A. Josephson (i *Svea* 1879) och av C. R. Nyblom (1882; se avd. 9.1), vars framställning även innehåller ett betydelsefullt avsnitt om solosångens estetik.

Se även hänvisningar till litteratur om Lindblad (se avd. 9.1), Norman (se avd. 9.3) och Söderman (se avd. 9.4).

Andra studier om enskilda tonsättares sånger är Ingmar Bengtsson, »Tonsättaren Geijer» i *Geijerstudier* 3 (1958), med utförlig diskussion av diktarmusiker-problemet, och Axel Helmer, »Crusells sånger» (*Bernhard Crusell*; KMA:s skriftserie 21, 1977). I kommentarer till inspelningar i serien *Musica Sveciae* behandlas sånger

av E. G. Geijer (Lennart Hedwall; MS 519, 1987), A. F. Lindblad (Kerstin Linder; MS 511, 1987), A. Söderman och L. Norman (Axel Helmer; MSCD 525, 1990).

7.2 Körmusiken

Någon historik om hela den svenska körmusiken finns ännu inte, däremot om vissa avsnitt och genrer liksom om de mera betydande körkomponisterna.

Ett viktigt arbete med idéhistoriska perspektiv om 1800-talets körsång är Leif Jonsson, *Ljusets riddarvakt. 1800-talets studentsång utövad som offentlig samhällskonst* (diss., 1990). Vidare kan nämnas Lennart Reimers, »A cappella. Studies in the break-through of the Swedish mixed choral music» i *Choral music perspectives* (red. av Reimers & Wallner, 1993) och densamma *Hur började det? Studier i den svenska kyrkokörens och skolkörens historia* (1992). Jämför också Henrik Karlsson 1988 (se avd. 6) och Rudolf Kjellén, *Sångarfärden till Paris 1900* (1901).

Om Häffner har åtskilliga specialstudier gjorts, se Folke Bohllins artikel i *Svenskt biografiskt lexikon* med verkförteckning och bibliografi. A. F. Lindblads *Drömmarne* och *Om vinterkväll* behandlas utförligt av Folke Bohlin i skivkommentaren till inspelningen (MS 517).

Jacob Axel Josephson behandlas i en minnesteckning redan 1885 av N. P. Ödman, och senare även av K. Nyblom (1926). Lotten Dahlgren har i *Grannarna på Kungsängsgatan* (1923) givit interiörer i den josephsonska kretsen i Uppsala. Om Gunnar Wennerberg föreligger två betydande arbeten: Gunnar Jeanson, *Gunnar Wennerberg som musiker* (1929) och Sven G. Svenson, *Gunnar Wennerberg. En biografi* (1986). Ett standardverk om August Söderman är Gunnar Jeanson 1926 (se avd. 9.4). Av arbetena om Ludvig Norman kan särskilt nämnas L.-E. Sanner 1955 (se avd. 9.3).

7.3 Teatermusiken

De svenska teaterförhållandena skildras översiktligt i Georg Nordensvan, *Svensk teater och svenska skådespelare från Gustav III till våra dagar* (1917-18). Repertoaren för Stockholm redo-

visas i F. A. Dahlgren, *Förteckning öfver svenska skådespel uppförda på Stockholms theatrar 1737-1863 och Kongl. Theatrarnes personal 1773-1863* (1866), samt dess outgivna fortsättning E. Michal, *Tal- och sångpjeser uppförde å Stockholms samtliga teatrar och öfriga lokaler spelåren 1863-1913* (Drottningholms teatermuseum, samt Inst. för teater- och filmvetenskap, Stockholm). Repertoaren för Göteborg beskrivs i Wilhelm Berg, *Anteckningar om Göteborgs äldre teatrar* (1-3, 1896-1900; del 2 behandlar perioden 1794-1816, del 3 1816-33), vidare i Johannes Svanberg, *Anteckningar om Stora teatern i Göteborg 1859-1893* (1894), och Axel Fromell, *Stora teatern i Göteborg 1893-1929* (1929). Relativt utförlig om Stockholms teatrar är Nils Personne, *Svenska teatern*, delarna 3-8 (1915-27), som behandlar åren 1810-42.

Livijns och Eggerts operaplaner beskrivs av Johan Mortensen, *Clas Livijns dramatiska författarskap* (1911), och av Irmgard Leux-Henschén, »Joachim Nikolas Eggert» (*STM* 1942). En omsorgsfull biografi om Söderman är Gunnar Jeanson 1926 (se avd. 9.4), medan Axel Kjerulf, *Nordens Don Juan, Edouard Du Puy* (övers. från danska; 1953) är romantiserad. Brendler behandlas utförligt i Anders Wiklund, *Eduard Brendlers opera Ryno* (diss., 1991, med komplett partitur i del 2). Där återges också Bernhard von Beskows artikel om Ryno i *Journalen* 1834. KT:s skådespelsmusik på 1860-talet beskrivs av Dag Kronlund, »Musiken låten ljuda, mina vänner!». *Musiken i talpjäserna på Kungliga teatern vid 1800-talets mitt* (diss., 1989). A. F. Lindblads operaförsök från ca 1840 behandlas av R. G:son Berg, »Fredrika Bremers 'Blenda'» (i årsboken *Vår Tid* 1925).

En översikt ges av Bengt Haslum, *Operett och musical* (1971), och specialaspekter av Lars Hansén m.fl., *Studentspex* (1983; av Sven Lindström, »'Vermländingarne' och det svensk-folkliga sångspelet» (*STM* 1926) och av Martin Tegen 1986 (se avd. 3.3).

De flesta librettoerna från 1800-talet finns tryckta, men torde vara tillgängliga bara i några av de största biblioteken.

8. INSTRUMENTALMUSIKEN

Det enda större, översiktliga arbetet om svenska orkesterverk är Lennart Hedwall, *Den svenska symfonin* (1983). Här bör också nämnas Stig Walin, *Beiträge zur Geschichte der schwedischen Sinfonik* (1941), som sträcker sig fram till början av 1800-talet; Åke Lellky 1959 (se avd. II), samt Anders Edling 1982 (se avd. II). En kamarmusikalisk översikt är Bo Wallner, *Den svenska stråkkvartetten. En sammanställning. Del 1: Klassicism och romantik* (1979).

Litteratur om A. F. Lindblad, F. Berwald och L. Norman anges under resp. tonsättarporträtt (se avd. 9.1–3). Crusell är utförligt behandlad av Fabian Dahlström, *Bernhard Henrik Crusell* (Helsingfors 1976); Geijer av Tobias Norlind (se avd. 3.3) och Ingmar Bengtsson, »Tonsättaren Geijer» (i *Geijerstudier* 3, 1958); se också Claes af Geijerstam, »Erik Gustaf Geijers instrumentalmusik i handskrift» (*STM* 1988), samt Lennart Hedwall i *Geijerstudier* 6, 1982 och i *Skriffest till Martin Tegen* 1979. Drake behandlas av Martin Tegen, »Erik Drake» (*STM* 1943), van Boom av Tobias Norlind, »Jan van Boom» (*STM* 1943) och Eggert av Leux-Henschen (se avd. 7.3).

Om övriga tonsättare finns kortare biografiska artiklar men endast obetydligt om deras verk.

9. FYRA TONSÄTTARPORTRÄTT

9.1 Adolf Fredrik Lindblad

En modern biografi över A. F. Lindblad saknas. Den utförligaste skrevs strax efter Lindblads död av Carl Rupert Nyblom, *Adolf Fredrik Lindblad. Minnesteckning* (1881; även i Svenska Akademiens handlingar 1882). J. A. Josephson skrev också en värdefull nekrolog i *Svea* (årg. 1879), med en fortsättning av N. P. Ödman, »Josephson, Geijer och Lindblad» (*Svea* 1884). Av Kerstin Linders stort upplagda biografi finns endast de första kapitlen, gällande tiden fram till 1822 (MAB; maskinskrift, ca 1980). Där återges också Lindblads självbiografiska anteckningar.

Enstaka områden av Lindblads liv och verk

behandlas av olika författare. Lennart Hedwall 1983 (se avd. 8) berör symfonierna, och symfoni nr 1, sånger och körverk behandlas i kommentaren till inspelningar på Musica Sveciae (MS 501, 511, 517), där också (MS 501) Geijers artikel om symfonin (i *Heimdall* 1832:9) finns avtryckt. Lindblads relation till Jenny Lind behandlas av Sigrid Elmblad i *Jenny Lind, en livsstudie* (1920); relationen till Almqvist av Henry Olsson, *Törnrosdiktaren* (1956) och Stig Jäger-skiöld, *Oskuld och arsenik* (1987). Folke H. Törnblom belyser några livsavsnitt i två artiklar, »A. F. Lindblad och Jenny Lind» (*STM* 1941) och »A. F. Lindblad som operakompositör» (*STM* 1935).

Lindblads artikel »E. G. Geijer såsom tonsättare» publicerades i Geijers *Samlade skrifter* (del 1, 1875). Slutligen skall nämnas den kommenterade brevsamlingen *Bref till Adolf Fredrik Lindblad från Mendelssohn, Dohrn, Almqvist, Atterbom, Geijer, Fredrika Bremer, C.W. Bööttiger och andra* (1913).

På MAB finns en stor del av Lindblads efterlämnade manuskript och på KB en del av hans brev.

9.2 Franz Berwald

Berwald är en av de bäst dokumenterade av de svenska tonsättarna. En utmärkt biografi är Ingvar Andersson, *Franz Berwald* (1970), som ersätter de äldre av Adolf Hillman, *Franz Berwald. En biografisk studie* (1920); och Robert Layton, *Berwald* (1956). Omfattande uppgifter om släkt, levnad, konserter, kompositioner etc. finns samlade i *Franz Berwald. Die Dokumente seines Lebens* (Kassel 1979).

Berwalds tidiga konserter och tidningspolemik redovisas i Stig Walin, »Franz Berwalds offentliga konsertverksamhet i Stockholm före utrikesresan 1829» (*STM* 1946). Symfonierna behandlas av Lennart Hedwall 1983 (se avd. 8), och speciellt »Singulière» i Folke H. Törnblom, *Att höra musik* (1939). Mera principiellt lagd är Ivar Stare, *Om den musikaliska analysens möjligheter och metod i anslutning till ett studium av Franz Berwalds symfoniska teknik* (lic. avh., Stockholm 1968). En större studie är också Einar Sundström, »Franz Berwalds operor»

(STM 1947). Aulin-kvartettens framföranden av Berwalds kammarmusik redovisas i Bo Wallner 1 (se avd. 12.2). Kammarmusikverken behandlas i Wallner 1979 (se avd. 8), samt av Eppstein i MSCD 52 och Hans Åstrand i MS 507.

1968 utkom det första bandet av *Franz Berwald. Sämtliche Werke* på Bärenreiters förlag i Kassel. Av de planerade 25 har hittills (1992) 16 bd publicerats.

9.3 Ludvig Norman

Ingen större studie finns om Ludvig Norman och hans verk. Julius Bagge upprättade dock en *Förteckning öfver Ludvig Normans tonverk* (1886) och Frans Hedberg ger en inläggande karaktärsteckning i »Ludvig Norman. Minnes-teckning» (*Svea* 1886). En mer detaljerad men avsiktligt begränsad bild ger Lars-Erik Sanner, *Ludvig Norman. Studier kring en svensk 1800-talsmusiker med särskild hänsyn till hans konsert-verksamhet och ungdomskompositioner* (lic. avh., Uppsala 1955).

Normans artiklar samlades postumt i *Musikaliska uppsatser och kritiker 1880-1885* (1888). Uppsatsen »Franz Berwalds kammarmusik- verk» publicerades i *Tidning för theater och musik* 1859:7, 8 och 10 medan »Franz Berwald. Biografisk skiss af L. N.» infördes i *Svensk musik-tidning* 1881:17.

Om Normans barn- och ungdomsår och om tiden i Leipzig kan man läsa i bl.a. Herman Glimstedt, »Ludvig Normans brev till Ludvig Josephson. Kompletterade med utdrag ur den senares självbiografi samt andra källor» (STM 1931 och 1932). Josephsons nämnda självbiografi är *Ideal och verklighet* (del I, hdskr i KB). Andra brev från Norman finns i Daniel Fryklund, »Några brev från Ludvig Norman» (STM 1920), samt »Tyska brev från Ludvig Norman» (STM 1929).

Robert Schumanns brev till Norman, daterat 7/6 1850, lyder: »Lieber Herr Normann, Was ich von Ihren Compositionen gesehen, hat mir alles grosse Freude gemacht. Wollen Sie Sich selbst nicht auch einmal sehen lassen und von den anderen Compositionen, von denen Sie mir sagten, einiges mitbringen? Ihr er-

gebener R. Schumann.» (tr. hos Hans Hollander, »Ein Brief an der schwedischen Musiker L. Norman», *Neue Zeitschrift für Musik* 1960:6-7).

Normans citerade brev till Grieg 26/4 1875 är inte utgivet. Det återfinns i Det offentlige Bibliotek i Bergen.

Om Norman som pianist skriver Tore Uppström 1973 (se avd. 3.3) och som hovkapellmästare Adolf Lindgren 1882 (se avd. 3.3) och Norlind & Trobäck 1926 (se avd. 4.1). Bortsett från samtida recensioner finns föga skrivet om Normans musik. Wilhelm Peterson-Berger ger oss två diametralt motsatta åsikter om dess musikaliska värde i ett par artiklar i *Dagens Nyheter*, dels en varmt uppskattande 16/2 1900, dels en våldsamt negativ 28/8 1931 (även i Peterson-Berger 1951; se avd. 12.3). En analytisk jämförelse mellan tonspråken i kvartetter av Berwald och Norman med utgångspunkt från den senares artiklar om den förre gör Bo Wallner 1979 (se avd. 11). Sångerna behandlas i Axel Helmer 1972 (se avd. 7.1).

9.4 August Söderman

Ett huvudarbete är Gunnar Jeanson, *August Söderman. En svensk tonsättares liv och verk* (diss., 1926), med levnadsteckning, omfattande verkförteckningar och musikbeskrivningar. Jeanson kunde i mycket bygga på Adolf Lindgrens stora artikelserie »August Södermans manuskriptsamling» (*Svensk musiktidning* 1888-89). Sångaren C. F. Lundqvist ger i sina minnen 1908-09 (se avd. Allmän litt.) många inblickar i Södermans musikaliska verksamhet. Teatermusiken behandlas med hänsyn till det sceniska sammanhanget i Dag Kronlund 1989 (se avd. 7.3). Vilhelm Svedboms minnestal är tryckt i Gunnar Larsson, »Musikaliska akademiens minnesfest den 29 april 1879 (*KMA:s Årsskrift* 1985). Ludvig Josephsons handskrift på KB har titeln *Ideal och verklighet*.

DEL 3. MUSIKPRODUKTIONEN
1870–1920

10. VOKALMUSIKEN

10.1 Solosången

För allmänna översiktsarbeten, förteckningar m.m., se avd. 7.1. Se även litteratur om Sjögren, Stenhammar, Peterson-Berger och Alfvén (se avd. 12) och Normans artiklar 1888 (se avd. 9.3)

Rangström har formulerat sin syn på romansen som konstform i »Emil Sjögren in memoriam» (*Ord och bild* 1918), »Dikten och musiken än en gång» (*Svenska Dagbladet* 26/1 1921), »August Söderman» (*Ord och Bild* 1926) och i »En skald [Bo Bergman] och hans tonsättare» (*Musikvärlden* 1945).

Kommentarer till inspelningar av sånger finns i följande fonogramproduktioner: Helmer skriver om Sjögren (*ARTE* 1725/26, 1987), om Rangström (*MSCD* 629, 1992) och i utgåvan Svenska ballader om orkestresånger av Söderman, Peterson-Berger, Stenhammar och Rangström (*MSCD* 617, 1991); Wallner om Stenhammar (*MS* 623, 1989).

10.2 Körmusiken

Se litteraturen under 7.2 samt om Sjögren, Stenhammar, Peterson-Berger och Alfvén (se avd. 12), särskilt Bo Wallner 1–3 (se avd. 12.2) med vida kulturhistoriska utblickar över Stenhammars tid. I övrigt saknas en större framställning om körmusiken. Däremot föreligger åtskilliga artiklar om svenska körtonsättares verk och om körmusiklivet i bl.a. *STM*, *Sångartidningen*, tidskriften *Kyrkosångsförbundet*, *Svensk tidskrift för kyrkomusik* och *Musiklivet—Vår sång*. Om Par Bricole finns Erik Åkerberg, *Musiklivet inom Par Bricole 1779–1890* (1910); Einar Sundström, »Till Par Bricole-körens historia» (*STM* 1929) och Axel Åkerlund, *Musiklivet inom Göta P. B. 1801–1912* (1918). Om Kurt Atterberg finns en biografi av Stig Jacobsson (1985).

Slutligen skall nämnas den gigantiska utgåvan *Körsång i Sverige* (1946–47), som vid sidan av en redovisning av alla körer och körledare i

landet innehåller en rad artiklar om körsång av bl.a. Sven E. Svensson, Sten Broman och Knut Nyblom.

10.3 Teatermusiken

Ett övergripande arbete om den svenska teatermusiken saknas. F.ö. kan hänvisas till Georg Nordensvan 1917–18 (se avd. 7.3) och en rad av verken nämnda under 3.4 samt till arbetena om Stenhammar, Peterson-Berger och Alfvén (se avd. 12). Redogörelser och förteckningar finns förutom i Schwartz' katalog (se nedan) i Dag Kronlund 1989 (se avd. 7.3), samt i tre uppsatser från Stockholms universitet: G. Rennerfelt [Petersen], *Musikens användning på Dramatiska teatern under åren 1908–1918* (uppsats i teaterhistoria 1968) och M. Svensson [Rörby], *Musik på Dramaten 1888–1974* (uppsats i musikvetenskap 1976) samt I. Ahlén [Lewenhaupt], *Svenska skådespelarröster. Förteckning över inspelningar gjorda före 1950 på fonograf-cylindrar, grammofonskivor och band inklusive ett urval radioinspelningar av teater- och filmhistoriskt intresse* (uppsats i Teaterhistoria 1967). I Kungl. teaterns arkiv finns också Carl Axel Strindbergs privata arkiv med handlingar och musikalier rörande honom själv; jämför sonen Axel Strindbergs bok *Arvet från Strinne. Ett familjeöde* (1989).

Epokens tonsättare och artister har i flera fall utförligt behandlats i periodens olika tidskrifter, främst Svenska musikerförbundets tidning *Musikern* (1907–10, senare *Svenska musikerförbundets tidning*), *Teatern* 1899–1901 samt *Scenisk konst* 1902–15, med recensioner av aktuella premiärer, och därtill *Svensk musiktidning* 1881–1913.

Den fylligaste översikten över operan ges i Alfred Rundberg, *Svensk operakonst* (1952²). Därutöver kan nämnas Folke H. Törnblom, *Operans historia* (1965), samt dess pocketbearbetning *Från underverk till TV-opera* (1967); vidare Aulin & Connor, *Svensk musik* (1–2, 1974–77); *Operan 200 år* (1973, red. Klas Ralf); den mera summariska Åke Sällström, *Opera på Stockholmsoperan* (1977); samt Haslum 1979 (se 3.4). Verk av Hallström, Hallén och Svedbom behandlas i M. Tegen, »Tre svenska vikinga-

operor» (*STM* 1960) och Hallström i Tegen, »Ivar Hallström – vår meste operakompositör» (i *Operan 200 år*, 1973). Aulins teatermusik be-
rörs i »August Strindberg och Tor Aulin. En
brevväxling» (i Moses Pergament, *Svenska ton-
sättare*, 1943).

Något om källorna: Kungliga teatrarnas arkiv (KTA) finns dels i Operans egna lokaler, dels i Drottningholms teatermuseums bibliotek (DTM) i Filmhuset (Stockholm), dels i MAB. Bland arkivalier av musikintresse (förutom rena musikalier) kan nämnas de tryckta reglementena (FIA), kontrolljournalerna, dvs. journaler över utbetalade arvoden (G2D), och affischsamlingen (LIA). Även rollböcker, kontrakt, korrespondens, maskinmästarjournaler m.m. ger upplysningar om både den lyriska och den dramatiska scenens verksamheter. Operatävlingens kommittébeslut 11/2 1897 finns i KTA (E2A).

Beträffande teatermusik och bevarade musikalier är den s.k. Schwartz katalog, dvs. Adolf Fredrik Schwartz' handskrivna *Cathalog öfver Kongl. theaterns musikalier*, påbörjad 1841, en huvudkälla. Den förtecknar det äldre notmaterialet i KTA, arkiverat i MAB (kopia av katalogen på DTM). En undersökning om teatermusikbruket i Mannheim, Berlin, Weimar och Hamburg finns i Franz Mirow, *Zwischenaktmusik und Bühnenmusik des deutschen Theaters in der klassischen Zeit* (1927).

Beträffande Ivar Hallströms *Den bergtagna*: något originalpartitur från premiären existerar inte, endast ett i Hamburg tryckt klaverutdrag med tysk och svensk text (Abr. Lundqvist, 1874) och det är svårt att kronologiskt fastställa de olika omarbetningarna, eftersom Hallström för varje gång själv skrev ett helt nytt partitur i stället för att skriva in ändringar. Liksom i sina övriga operor tycks han ha varit mest osäker beträffande orkestreringen. Operan finns både i version för stor romantisk orkester och för kammarbesättning. (Se Wiklunds artikel om *Den Bergtagna* i *Pipers Enzyklopädie des Musiktheaters*, Bd 2, München & Zürich 1988; G. Gademan, *Den bergtagna 1874-1987*, uppsats i teatervetenskap, Stockholms univ. 1987.)

Operan väcktes i oktober 1968 ur sin törnro-

sasömn av Stig Rybrant och Lennart Hedwall inför ett radierat konsertframförande i Göteborg, och sedan åter av Anders Wiklund inför Norrlandsoperans uppförande i december 1986. Inget fullständigt partitur finns bevarat som överensstämmar med ett komplett stäm-material. Hallströms första partitur, klart redan 1871, omarbetades i flera omgångar, särskilt inför en nyinstudering 1889. De fem akterna förkortades till tre i versioner avsedda för framföranden i München 1876, i Köpenhamn och senare även i Hamburg och Stuttgart.

Beträffande Stenhammars *Gildet på Solhaug*: Operan uppfördes i en radioversion dirigerad av Stig Rybrant 1967 och av Norrlandsoperan i Umeå 1990 (övers. Lars af Malmborg) med gästspel i Stockholm och Göteborg.

11. INSTRUMENTALMUSIKEN

Epokens symfonier behandlas av Hedwall 1982 (se avd. 8), medan översiktliga arbeten om den svenska piano- och kammarmusiken är få. Dit hör Bo WallnerS arbete om svenska stråkkvartetten 1979 (se avd. 8) och Walter Niemann, *Die nordische Klaviermusik* (Leipzig 1918). Wilhelm Altmann, *Handbuch für Klavierquintettspieler* (Wolfenbüttel 1936) är till sist en genreöversikt som på sin enkla, pragmatiska nivå ger omdömen »utifrån» om några svenska kammarmusikverk.

Däremot finns en rad studier av enskilda tonsättare, framför allt Bo Wallner 1-3 (se avd. 12.2), som summerar författarens mångåriga arbete med Stenhammars tidsperiod. Hit hör också Ingmar Bengtssons första publicerade musikvetenskapliga text, »Henning Mankell. Biografisk studie» (*STM* 1941). Bland opublicerade akademiska uppsatser av betydelse i sammanhanget finns Leif Aares om Lennart Lundberg och Torsten Ekboms om Richard Ohlsons stråkkvartetter (musikvetenskap, Uppsala 1955 resp. 1958). Se också litteraturen om Sjögren, Peterson-Berger och Alfvén (se avd. 12).

Studier av enskilda instrumentalverk från perioden är få. Dit kan man räkna en del ambitiösa kommentarer till fonogram utgivna av fr.a. *Musica Sveciae* (J. A. Hägg på MS 502; Sjögrens violinsonater på MS 504-506; J. Lin-

degren och O. Byström på MS 510; Stenhammars stråkkvartetter på MS 601–603 och orkesterverk på MS 626; L. Norman på MS 512 och 518; T. Aulin och A. Haquinus på MS 608; H. Alfvén på MS 627; A. Wiklund på MS 605; K. Atterberg och N. Berg på MS 604).

Wilhelm Peterson-Berger har själv uttalat sig om sin musik, bl.a. i essän »Avsikt och enkelhet i tonkonsten» (*Dagens Nyheter* 27/1 1915), varifrån citat här har hämtats.

En överblick över tidens musikliv och musikuppfattning, bl.a. när det gäller instrumentalmusik, får man i *Svensk musiktidning* 1881–1913. Från denna rika källa har hämtats citatet om solistiskt flöjtspel (*SM* 1881, s. 34), liksom Adolf Lindgrens omdöme om Åkerbergs pianokvintett (*SM* 1892, s. 2). Minnesskrifterna om Mazerska kvartettsällskapet i Stockholm (se avd. 3.3), och om Eugène Sundbergs dito i Göteborg, *Sundbergska kvartettsällskapet 1884–1984* (1984), speglar på sitt sätt det kammar-musikaliska livet. En annan minnesskrift är Åke Lellky, *Musikaliska konstföreningen 1859–1959* (1959).

Slutligen skall nämnas några böcker som har mer eller mindre relevans för studiet av epoken instrumentalverk. Dit hör två avhandlingar i musikvetenskap, Martin Tegen 1955 (se avd. 3.3) och Anders Edling, *Franskt i svensk musik 1880–1920* (1982). Dit hör också Lotten Dahlgren 1913 (se avd. Allmän litt.) och Eva Öhrström 1987 (se 3.3), speciellt om Elfrida André. Rangström har citerats enligt företal i studiepartitur till verket *August Strindberg in memoriam* (ursprungligen i Röster i Radio, april 1942).

12. FYRA TONSÄTTARPORTRÄTT

12.1 Emil Sjögren

Någon monografi om Sjögren finns inte. En större studie av hans sånger är Sven E. Svenson »Emil Sjögrens vokala lyrik. En stilistisk studie» (*STM* 1935). Sjögrens musik utgör ett viktigt delämne i två avhandlingar, Axel Helmer 1972 (se avd. 7.1), om Sjögrens tidigare sånger, och Anders Edling 1982 (se avd. 11), om Sjögrens förhållande till fransk musik.

Bo Wallner behandlar Sjögren i textbilagan till *Musica Sveciae*s skivutgåva av sonaterna (MS 504–506) och i Wallner 1 (se avd. 12.2).

Efter Emil Sjögrens död utkom minnesboken *Emil Sjögren in memoriam* (1918), som innehåller biografiska anteckningar av Berta Sjögren och Sigrid Elmblad, en insiktsfull karakteristik av tonsättarens verk av Peterson-Bergers hand samt en översikt över liv och verk av Gunnar Norlén. En regelrätt verkförteckning publicerades påföljande år (Nils Brodén, »Förteckning över Emil Sjögrens tryckta kompositioner», *STM* 1919).

En hel del biografisk information om Sjögren, mest av anekdotiskt slag, lämnas i *Musikmänniskor* 1943 (se avd. Allmän litt.) av Berta Sjögren, Anna Levertin, Otto Olsson m.fl. Emil Cedercreutz' citerade artikel i författarens *Typer* (Helsingfors 1917) är ett exempel på samtida, mer journalistiskt skrivande om Sjögren.

Sjögrens efterlämnade papper finns på skilda ställen: MAB (huvuddelen av musikmanuskripten), Nordiska museet (hans mottagna brev, bl.a. det här citerade från Nathan Söderblom) samt Musikmuseet (klippsamling och en del korrespondens).

12.2 Wilhelm Stenhammar

Det stora standardverket är här Bo Wallner, *Wilhelm Stenhammar och hans tid*, del 1–3, 1991 (i denna volym citerat som Wallner 1–3). Där finns också verkförteckning och utförliga litteraturhänvisningar.

Viktigare annan litteratur är Richard Hove, »Wilhelm Stenhammar» (*Nordisk tidskrift* 1942) och bidrag i *Musikmänniskor* 1943 (se avd. Allmän litt.) av bl.a. Anna Aulin, Anna Levertin, Moses Pergament och Hilding Rosenberg. Moses Pergament behandlar Stenhammar även i *Svenska tonsättare* (1943). Julius Rabe har i *STM* 1958 publicerat en musikalisk dagbok av Wilhelm Stenhammar, vidare finns ett Stenhammarkapitel av Herbert Connor i *Svensk musik* 1 (1974).

Breven, ur vilka de inledande brevcitaten är hämtade, finns i det stenhammarska familjearkivet.

12.3 Wilhelm Peterson-Berger

Samtliga Peterson-Bergers musikdramatiska texter och kantattexter förelåg i tryck före eller i samband med kompositionernas uruppföranden. Vidare publicerade Peterson-Berger skrifterna *Svensk musikkultur* (1911), *Richard Wagner som kulturföreteelse* (1913; även tysk övers. 1917 och utdrag i engelsk övers. 1916 och 1921) och *Melodins mysterium* (1937) samt ett urval P.-B.-recensioner (2 bd, 1923) och essaysamlingen *Om musik* (1942). Postumt har utgivits *Minnen* (1943) och artikelurvalet *Från utsiktstornet* (1951).

Bland Peterson-Bergers översättningar må framhållas *Richard Wagners skrifter i urval* (1901), *Nietzsches Tragediens födelse* (1902) och *Så talade Zarathustra* (1919), *Gottfried Kellers Romeo och Julia från byn* (1919) och librettoerna till Wagners *Tristan och Isolde* (1908) och Glucks *Armida* (1908, opubl.). Peterson-Bergers manuskript och korrespondens förvaras till största delen i MAB.

Peterson-Berger hedrades till 70-årsdagen med en *Festskrift den 27 februari 1937*, vari ingår 16 uppsatser om olika sidor av hans livsverk samt en bibliografi. Bertil Carlberg utgav 1950 en monografi över tonsättaren och Lennart Hedwall 1983 en bildbiografi; båda bär som titel tonsättarens namn. För STIM:s informationscentral skrev den sistnämnde 1984 en broschyr ägnad att sprida kännedom om Peterson-Bergers verk (även engelsk uppl.), och liknande broschyrer av Sten Beite, Gösta Percy och Arne Aulin har ombesörjts av Peterson-Berger-Stiftelsen och Peterson-Berger-Sällskapet, bl.a. för spridning på Sommarhagen som nu är inredd som museigård. De nämnda författarna har i ett flertal andra artiklar propagerat för Peterson-Bergers musik, bl.a. Aulin i studien »Bidrag till kännedomen om den unge Peterson-Berger» i *Skriftfest till Martin Tegen* (1979). Axel V. Sundqvist gör i *Wilhelm Peterson-Berger, Sven Kjellström och Västerbotten* (1975) viktiga iakttagelser om tonsättarens ungdomsår i Umeå, medan Gösta Norell i konstnärsstudien *Wilhelm Peterson-Berger och dikten* (1991) kritiskt skärskådar tonsättarens texter. Många

viktigare artiklar om Peterson-Berger har genom åren utkommit i essäsamlingar, bl.a. i Alf Nyman, *Musikalisk intelligens* (1928) och *Filosofiskt och ofilosofiskt* (1935); Sven Stolpe, *Det svenska geniet* (1935); samt Olof Rabenius, *Mellan Stockholms strömdrag* (1944), en delvis mycket kritisk personlighetsstudie.

I »Till den himmelske fadern. En vuolleh som symfoniskt tema» (*STM* 1956) belyser Bo Wallner två skilda symfoniska tekniker genom en jämförelse mellan Peterson-Berger och Hilding Rosenberg, och i Wallner 1-3 (se avd. 12.2) ges flera viktiga sidoblickar på Peterson-Bergers kritikergärning.

Lennart Hedwalls genomgång av tonsättarens pianomusik är publicerad i *STM* 1967, och i *STM* 1975 återfinns Jan Kask, »Wilhelm Peterson-Berger. En länk i en försummad forskning». Viktiga delperspektiv på Peterson-Bergers produktion ges vidare av Stig Rybrant (*Musikvärlden* 1947), Gereon Brodin (*Musikvärlden* 1949) och Telemak Fredbärj (*Studiekamraten* 1955); i *Karlfeldt-studier* 1992 behandlar Lennart Hedwall Peterson-Bergers samarbete och vänskap med Erik Axel Karlfeldt.

Peterson-Berger ägnades specialnummer av tidskrifterna *Musikkultur* 1927:2, *Vår Sång* 1936:5 och *Musikrevy* 1979:1.

12.4 Hugo Alfvén

I centrum för Alfvén-litteraturen står tonsättarens egna memoarer, som utkom i 4 bd: *Första satsen. Ungdomsminnen* (1946), *Tempo furioso. Vandringsår* (1948), *I dur och moll. Från Uppsalaåren* (1949) och *Final* (1952). De sträcker sig fram till hans pensionering från tjänsten som director musices i Uppsala 1939 och finns även i en förkortad version (1 bd, 1972). I memoarerna har Alfvén inarbetat sina relativt fåtaliga äldre artiklar etc., bl.a. om egna kompositioner och om läraren Johan Lindegren (från *Musikmänniskor* 1943; se avd. Allmän litt.). Alfvéns manuskript och största delen av hans brevväxling förvaras i UUB. Det inledande brevcitatet (Alfvén till Stenhammar, Wien 22 december 1903) är citerat efter Bo Wallner 2, s. 173 (se avd. 12.2). Alfvéns efterträdare som director musices, Sven E. Svensson, utgav 1946

en monografi, *Hugo Alfvén som människa och konstnär*, som till stor del bygger på samtal med tonsättaren, och även innehåller en bibliografi. Tidigare hade endast två separat publicerade kortbiografier ägnats Alfvén av resp. Carl Göran Nyblom (1920) och Elsa Marianne Stuart (1924). En komplett verkförteckning, *Hugo Alfvéns kompositioner*, har utarbetats av Jan Olof Rudén (1972), som sedan 1990 redigerar tidskriften *Alfvéniana*. Per Lindfors, *Hugo Alfvén berättar* (1966), är utdrag ur radiointervjuer med tonsättaren.

På uppdrag av Hugo Alfvén-Stiftelsen skrev Lennart Hedwall en mer heltäckande monografi, *Hugo Alfvén. En svensk tonsättares liv och verk* (1973), och samme författare står även bakom en bildbiografi, *Hugo Alfvén* (1990), där också senare rön inarbetats, bl.a. från hans egna bidrag i *Musikrevy* 1978:1, och *KMA:s årskrift* 1980.

Om Alfvéns verksamhet i Uppsala finns att läsa i bl.a. *Akademiska kapellet i Uppsala under 350 år* (1987), och om hans insatser som kördirigent i Gottfrid Kallstenius, *Upsalasången 1913–1930* (1930); C. M. Martling, *Allmänna Sången 1930–1955* (1955); Erik Olsson, *Leksands kyrko- och hembygdskör 75 år/Siljansbygdens körförbund 60 år* (1965) samt i de många skrifterna om OD av Knut Nyblom: *Hör I Orphei drängar. Skildringar ur sångsällskapet OD:s levnad, 1 1853–1913* (1913), *2 1913–1928* (1928) och därefter årliga redogörelser för perioden 1929–49. Vidare tillägnades Alfvén på 70-årsdagen den 1 maj 1942 en samling personligt hållna *OD-minnen* av skilda författare. Personliga minnesbilder ger också Erik Olsson i *Krök-Jerk minns Ankarcrona och Alfvén* (1975) och Sven G. Svenson i »Hugo Alfvén i kamp mot ålderdomen», i *Tre porträtt* (1989).

Tidskriften *Musikrevy* ägnade ett specialnummer åt Alfvén (1972:2), och av äldre tidskriftsartiklar må särskilt framhållas några av Carl Godin (i *Vår Sång* 1942:4 och *Sångartidningen* 1957:2), Knut Håkanson (*Vår Sång*, 1929:6–7), Per Lindfors (*Musiklivet–Vår Sång* 1961:3–4), Helge Malmberg (*Sångartidningen* 1937:1), Moses Pergament 1943 (se avd. Allmän litt.) och Sven E. Svensson (*Vår Sång* 1942:4).

PERSONREGISTER

Förkortningar:

amer.	amerikansk (från USA)
bal.m.	balettmästare
eng.	engelsk
f.	född
f (vid sidsiffra)	följande sida
ff	följande två sidor
finl.	finländsk
fr.	fransk
förf.	författare/författarinna
g.	gift
it.	italiensk
kap.m.	kapellmästare
litt.hist.	litteraturhistoriker
lär.	lärare
musikdir.	musikdirektör (militärmusiker)
musikhist.	musikhistoriker
org.	organist
ped.	pedagog
sekr.	sekreterare
sv.	svensk (nationalitet står ej om den är enbart svensk)
tons.	tonsättare/tonsättarinna
viol.	violinist
öst.	österrikisk

- A**arestrup, Emil (1800-1856), dansk läkare, lyriker 383, 487
- Abt, Franz (1819-1885), tysk tons. 195
- Adam, Adolphe (1803-1856), fr. tons. 135, 144
- Adelborg, Ottilia (1855-1936), konstnär Pl. XVII
- Adelswärd, August (1779-1814), hovmarskalk, amatörsångare 132
- Adlerbeth, Jacob (1785-1844), fornforskare, Götiska förbundets stiftare 55, 57
- Afzelius, Arvid August (1785-1871), förf., präst 20, 22, 32, 42, 56-60, 62ff, 66, 237, 288, 311, 324f, 331, 435f, 440
- Afzelius, Anna Charlotta (g. Björling, 1782-1835), vismeddelare, rådmanshustru 63
- Afzelius, Anna Sofia (f. Dassau, 1778-1839), vismeddelare 63
- Agrell, Sigurd (1881-1937), slavist, förf. 388
- Ahlberg & Ohlssons instrument AB (Olof Ahlberg, ca 1825-ca 1852, och L. Ohlsson, 1825-1893) 197f
- Ahlström, Jacob Niclas (1805-1857), tons., kap.m. 33, 41, 68, 140, 142f, 150, 169, 177, 193, 201, 277, 292-296, 300, 302f, 324f, 328, 363
- Ahlström, Johan Alfred (1833-1910), org., kördirigent, tons. 220
- Ahnfelt, Oscar (1813-1882), sångarpredikant, tons. 34, 231ff
- Alfvén, Hugo (1872-1960), viol., tons., director musices 51f, 205, 243, 280f, 382, 395-398, 412, 415f, 419, 428, 435-440, 445, 455, 457f, 465f, 468, 479, 482-494, 496; och hustru, se Krøyer; och mor (Lotten Axels-

- son Puke, 1841–1913) 486
- Alkan, Charles (1813–1888), fr. pianist, tons. 314
- Almati, Adèle (g. Rundberg, 1861–1919), sångerska 151
- Almlöf, Knut (1829–1899), skådespelare 306
- Almlöf, Nils Wilhelm (1799–1875), skådespelare 135, 290
- Almquist, Anton, se Östlind
- Almquist, Carl Jonas Love (1793–1866), förf. 27ff, 105, 200, 256, 260, 291, 313f, 330, 332, 334, 336
- Alsén, Per, se Hultkläppen
- Ambrosiani, Giovanni Battista (1772–1846), it.-sv. bal.m. 126, 133
- Andersen, Anton (1845–1926), norsk-sv. cellist, tons. 182, 413, 435
- Andersson, Dan (1888–1920), förf. 388
- Andersson, Gössa Anders, se Gössa
- Andersson, Nils (1864–1921), jurist, folkmusiksammlare 77, 80, 238, 241–248
- Andersson, Olof (1884–1964), frisör, spelman, folkmusiksamlare 243
- Andersson, Otto (1879–1969), finl. musikforskare 109, 249
- Andersson, Richard (1851–1918), pianoped., tons. 44, 47, 183, 315, 376, 419, 433, 447, 451, 458, Pl. X
- Andersson, Sven (1838–1893), tecknare 148
- André, Harald (1879–1975), operaregissör 152, 410
- Andrée, Elfrida (1841–1929), domkyrkoorg., tons. 393, 396, 408, 419, 426f, 432f, 439
- Anna från Ydre (1786–?), vismeddelare, piga på Tomestorp, Ydre 63
- Anrep, Karl Axel (1835–1897), förf. 150, 302
- Ansgar (800-talet), Nordens apostel 269
- Apelbom, Axelina (f. Lindmark, 1800-t.), danslärarinna 128
- Appia, Adolphe (1862–1928), schweizisk scenograf 152
- Arlberg, Fritz (1830–1896), sångare, tons. 41, 144–147, 152, 306, 326, 370, 375f, 404, 434; och hustru, se Neruda
- Arnim, Achim von (1781–1831), tysk förf. 54
- Arnoldson, August (1795–?) och Fredrique (1799–?), sångare 132
- Arnoldson, Oscar (1830–1881), sångare 132, 146, 152, 404
- Aronsson, Knis Karl, se Knis
- Arosenius, Johan (1769–1848), fabrikör (Norrköping), sångare, och hustru Laurette, amatörpianist 121
- Arpi, Oscar (1824–1890), lärare, kördirigent 279f
- Arrhén von Kapfelman, Eric (1790–1851), musiklärare (Karlberg), tons. 254, 274, 278f
- Artôt de Padilla, Lola (1881–1933), spansk-belgisk-tysk sångerska 453
- Arwidson, Carl Frithiof (1828–1911), musikförläggare (Göteborg) 191
- Arwidsson, Adolf Iwar (1791–1858), finl.-sv. förf., bibliotekarie 64, 66
- Ascher, Leo (1880–1942), öst. tons. 154
- Aschling (början av 1800-t.), kamrer (Karlberg) 114
- Askerberg, Ferdinand Constantin (1831–1899), bok- och musikhandlare 194
- Askergren, Peter (1767–1818), org., tons. 100
- Asplund, Zelmica (f. Morales, 1877–1957), pianist, pianoped. 465
- Assar, Assar Olsson (1865–1943), musiklärare, musikskribent 204
- Atterberg, Kurt (1887–1974), civilingenjör, tons., musikadministratör 397, 411f, 429f, 439, 442, 495f
- Atterbom, Per Daniel Amadeus (1790–1855), förf., litt.hist. 43, 205, 222, 225, 254, 256f, 273, 279, 311, 329f, 333, 335
- Auber, François (1782–1871), fr. tons. 125, 135, 144, 192, 195, 217, 287, 305
- Augener Ltd, eng. musikförlag 193
- Aulin, Tor (1866–1914), viol., tons., dirigent 44, 46f, 50ff, 115, 170, 172, 202, 346, 381, 412f, 415f, 428, 435, 450, 457–460, 465f, Pl. VII
- Aulin, Valborg (1860–1928), pianist, tons. 419, 427f, Pl. V
- B**ach, Carl Philipp Emanuel (1714–1788), tysk tons. 119
- Bach, Johann Sebastian (1685–1750), tysk tons. 44, 48, 107, 112, 116, 119, 122f, 184, 199, 265, 268, 316, 352f, 396, 459
- Badarzewska, Thekla (g. Baranowska, 1834–

- 1861), polsk amatörtons. 101
- Baer, Abraham (1834-1894), polsk-sv. judisk kantor 98
- Bagge, Julius (1844-1890), musikförläggare 190, 193, 196, 306
- Baillot, François de Sales (1771-1842), fr. viol., tons. 323
- Barcklind, Carl (1873-1945), sångare, skådespelare 411
- Bargiel, Woldemar (1828-1897), tysk tons. 262
- Barth, Heinrich (1847-1923), tysk pianist, pianoped. 458
- Bartók, Béla (1881-1945), ungersk tons., folkmusikforskare 249
- Bauck, Wilhelm (1808-1877), musikskribent, tons. 29, 101, 144, 179, 200f, 206, 313, 320
- Bauer, John (1882-1918), konstnär 492
- Baumgardt, O.B. (1800-t.), pianofabrikant 198
- Becker, Emil (1800-t.), kap.m., tons. 143
- Beckman, Bror (1866-1929), tons., musikped., konservatoriedir. 380f, 417, 437
- Béen, Lars Magnus (1820-1905), musikdir., org., tons. 279
- Beer, Georges Wilhelm (1854-1911), musikförläggare 112, 191, 204
- Beer, Johann Adolph Ferdinand (1792-1864), tysk-sv. viol. 167, 323
- Beethoven, Ludwig van (1770-1827), tysk-öst. tons. 23f, 38, 46, 48f, 51f, 102, 110-117, 119, 121, 125, 192f, 200, 254, 259, 261, 289ff, 309, 313, 315, 328, 332, 343f, 346f, 354, 357, 371, 391, 413, 416, 458ff, 464, 466f, 484, 495
- Behle, Anna (1876-1966), dansped. 181
- Behrens, Conrad (1835-1898), tysk-sv. sångare 150
- Bellermann, Heinrich (1832-1903), tysk musikhist., tons. 468
- Belletti, Giovanni (1813-1890), it.-sv.-eng. sångare 138, 298
- Bellini, Vincenzo (1801-1835), it. tons. 135, 138, 205, 301, 317
- Bellman, Carl Michael (1740-1795), den svenske Anakreon 32, 41, 102, 140, 195f, 207, 218, 239, 253, 273, 277, 279, 289, 294, 299, 323, 329, 339
- Bengtsson, Ingmar (1920-1989), musikhistoriker 421
- Bennet, Mathilda (g. Sundewall, 1821-1901), hovfröken 101
- Berens, Hermann d.ä. (1826-1880), tysk-sv. tons., kap.m., kompositions lärare 38, 68, 114, 143, 167, 179, 267, 302f, 306, 317, 320, 447
- Berens, Herman d.y. (1862-1928), kap.m., tons. 154, 167
- Berg, Alfred (1857-1929), dirigent, tons. 178, 205, 282
- Berg, Isak (1803-1886), sångped. 101, 135, 137f, 176
- Berg, Natanael (1879-1957), veterinär, tons. 381, 410f, 430, 440, 442, 495f
- Berg, Wilhelm (1839-1915), tjänsteman, kulturhist. 207
- Bergenson, Aron (1848-1914), org., teoripedagog 205
- Berger, Ludwig (1777-1837), tysk pianist, tons. 330
- Bergh, Richard (1858-1919), konstnär Pl. VII
- Bergman, Bo (1869-1967), tjänsteman, förf. 384f, 387, 464, 470, 476, 496
- Bergman, Ellen (Eleonora, 1842-1921), sångped. 145, 152
- Bergman, Hjalmar (1883-1931), förf. 470
- Bergström-Simonsson, Anna (1853-1937), sångped. 152, 181
- Bergström, Axel (1864-1907), viol., militärmusiker 115
- Berlioz, Hector (1803-1869), fr. tons. 47, 137, 484
- Beronius, Otto (1820-1895), tjänsteman, gluntsångare 277
- Berton, Henri (1767-1844), fr. tons. 292
- Berwald, Astrid (1886-1982), pianist, pianoped. 183
- Berwald, August (1798-1869), viol. 323
- Berwald, Christian Friedrich Georg (1740-1825), tysk-sv. viol. och hustru Brita Agneta (f. Brunau, 1766-1809) 341
- Berwald, Franz (1796-1868), tons. 29, 32, 38f, 42, 47, 51, 95, 115, 135, 138, 179, 193, 199f, 269, 292, 309f, 312, 316f, 320, 326, 328, 340-350, 352, 354f, 360, 366, 369, 409, 416, 426, 432, 459; och hustru Mathilde (f. Scherer, 1817-1888) 341

- Berwald, Georg Johann Abraham (1758–1825), tysk-sv.-rysks fagottist 185
- Berwald, Johan Fredrik (1787–1861), viol., kap.m., tons. 29, 113, 118, 135, 167, 201, 269, 288f, 291, 294, 298, 312f, 324, Pl. XV
- Berwald, Julie (1822–1877), sångerska 109
- Beskow, Bernhard von (1796–1868), hovman, Sv. Akad:s sekr., förf. 140, 287, 289, 291, 305
- Bethge, Hans (1876–1946), tysk förf. 386, 388, 455
- Beyerböck, bröderna John, Mauritz och Leopold, ledare för underhållningskapell i Göteborg ca 1865–85 172
- Bianchi, Francesco (1762–1810), it. tons. 103
- Binnes, syskonen Joseph och Lazar (början av 1800-t.), turnéartister 103
- Birgitta (Birgersdotter, g. Gudmarsson, 1303?–1373), katolskt helgon 359
- Bishop, Anne (1810–1884), eng. sångerska 108, 110
- Bizet, Georges (1838–1875), fr. tons. 144, 151f, 379, 453
- Biörck, Johan Anders (1789–1856), jurist, borgmästare (Stockholm), amatörmusiker 26, 113; och hustru, se Borgman
- Björnson, Björnsterne (1832–1910), norsk förf. 49, 395, 448, 458, 473, 475
- Blackstadius, Johan Zacharias (1816–1898), konstnär 252
- Blanche, August (1811–1868), förf. 33, 35, 37, 126, 140, 142f, 154, 277, 294ff, 298, 300, 304
- Blangini, Felice (1781–1841), it.-fr. sångare, tons. 100
- Bliss, Philip Paul (1838–1876), nordamer. sångar-predikant 230
- Blomberg, Petrus (Per, 1841–1907), org., sångare, tons. 306
- Blommér, Nils Jakob (1816–1853), konstnär Pl. XI, XII
- Blomqvist, Joël (1840–1930), sångar-predikant 231
- Boberg, Ferdinand (1860–1946), arkitekt 48, 458, Pl. VII; och hustru Anna (f. Scholander, 1864–1935), konstnär, förf. 409, 461
- Boberg, Axel (1876–1946), org., tons. 82, 249
- Boccherini, Luigi (1743–1805), it. tons. 102
- Bochsa, Nicolas (1789–1856), fr. harpist, tons. 108
- Bodach, Carl (ca 1880), tobaksfabrikör, mecenat 449
- Bohm, Carl (1844–1920), tysk tons. 422
- Boieldieu, François Adrien (1775–1834), fr. tons. 24, 125, 132, 287
- Boije af Gennäs, Betty (1822–1854), finl.-sv. sångerska 109
- Boito, Arrigo (1842–1918), it. tons., förf. 144, 146
- Boivie, Hedvig (1864–1923), instrumentforskare (Nord. Mus.) 207
- Bolander, Oscar (1840–1914), pianist, tons. 446
- Boman, Jöns (1798–1849), kammarskrivare, journalist, tons. 193
- Boman, Per Conrad (1804–1861), tons., kritiker, ämbetsman 28, 68, 200f, 206, 303, 324
- Bondeson, August (1854–1906), läkare, folklorist, vissamlare 71, 77ff, 238f
- Book, Carl Gustaf (1830–1889), altviol., militärmusiker 128
- Book, Fridolf (1836–1913), viol. 114f, 182
- Boom, Jan van (1807–1872), holländsk-sv. pianist 200, 267, 298, 308, 314ff, 320, 325f, 351, 363
- Borg, Pär Aron (1776–1839), dövstumlärare, musikhandlare 186f, 192, 196
- Borgman, Lovisa Charlotta (g. Biörck, 1798–1884), viol. 26
- Boström, Christopher Jacob (1797–1866), filosof 182
- Bouilly, Jean Nicolas (1763–1842), fr. dramatiker 131f, 284
- Bournonville, August (1805–1879), dansk dansör, koreograf 39, 143, 304, 366
- Brahe, Tycho (1546–1601), dansk astronom 394
- Brahms, Johannes (1833–1897), tysk tons. 47, 49, 115f, 122, 261, 326, 328, 338, 346, 355, 392, 416, 421, 437f, 448, 458–461
- Brakel, Gustaf Anton (1782–1853), bankokommissarie, förf. 288
- Bratt, Gillis (1870–1925), läkare, sångped. 152
- Bratt, Olga (f. Westerberg, 1867–1940) Pl. VII
- Braun, Carl (1788–1835), tysk-dansk-sv. oboist,

- tons. 156, 167, 309, 312
 Braun, Wilhelm von (1813-1860), förf. 105, 264
 Breitkopf, tyskt musikförlag 187, 415
 Bremer, Fredrika (1801-1865), förf. 27, 100, 109, 291, 332, 334
 Brendler, Eduard (1800-1831), tons. 29, 31, 109, 132, 201, 254, 287, 289ff, 325, 332
 Brentano, Clemens (1778-1842), tysk förf. 54
 Brorson, Hans Adolph (1694-1764), dansk präst, psalmdiktare 233
 Brougham, Lord Henry (1778-1868), eng. historiker, politiker 209
 Brozont (1800-t.), tonsättare? 125
 Bruckner, Anton (1824-1896), öst. tons. 184, 390, 463
 Brulo, Baptiste (början av 1800-t.), dansör 133
 Bull, Ole (1810-1880), norsk viol. 28, 105f, 237
 Bulwer, Edward Lytton- (1803-1873), eng. förf. 326
 Burén, Axel (1842-1923), operachef 409
 Burkhardt (1800-t.), tysk? tons. 192
 Bülow, Hans von (1830-1894), tysk pianist, dirigent, tons. 45, 51, 112
 Byron, George Gordon (1788-1824), eng. lord, förf. 410
 Byss-Kalle (Carl Ersson Bössa (Bousard), 1783-1847), spelman (nyckelharpa) 76
 Byström, Johan Thomas (1810-1870), officer, amatörmusiker (Karlskrona) 120
 Byström, Oscar (1821-1909), militär, affärsman, tons., hymnolog 44, 120, 350, 390, 398, 432
 Byström, Thomas (1772-1839), militär, pianoped., tons. 176, 183
 Bäckström, Edvard (1841-1886), publicist, förf. 375
 Böcklin, Arnold (1827-1901), schweizisk konstnär 435
 Bøgh, Erik (1822-1899), dansk förf. 300
 Böhme, W. (ca 1860), fabriksledare 210
 Börjesson, Johan (1790-1866), präst, förf. 303
 Böttiger, Carl Vilhelm (1807-1878), förf., litt.hist. 98, 269, 279, 284, 294, 336, Pl. XV
 Carelius, Emil (1878-1966), körledare, musikhandlare 191
 Carell, Adolf Emanuel (1854-1934), militär-musiker 173
 Carestini ("Cusanino"), Giovanni (ca 1705-1760), it. kastrat-sångare 133
 Carl August (1768-1810), prins, tronföljare 269
 Carlander, Carl (1870-1952), sångare 154
 Carlberg, Frithiof (1800-t.), teaterchef 150
 Carlgren, Albert Elis (1870-1933), stiftssektr., förf. 476
 Carlheim-Gyllensköld, Sigrid (1863-1938), pianist, musikped. 183
 Carlsson, Berndt (1854-?), cellist, militärmusiker 115
 Carstensen, Johannes Peter (1833-1893), dansk-sv. viol., musikdir. 259, 263
 Casagli, Christina (f. Wässelius, 1794-1842), sv.-it. sångerska 134; och make Lodovico (1769-1831), it.-sv. dansör 100
 Catalani, Angelica (1780-1849), it. sångerska 108, 300
 Cedercrutz, Emil (1879-1949), finl. skulptör, förf. 445
 Cederlund, Johan (1800-1864), grosshandlare, punsch-fabrikant 279
 Cervin-Stéenhoff, Nicolaus Johan (1805-1879), präst, förf. 332
 Cherubini, Luigi (1760-1842), it.-fr. tons. 23, 119, 192, 270, 290, 323, 332
 Chevé, Émile (1804-1864), fr. sångped. 180
 Chopin, Frédéric (1810-1849), polsk-fr. pianist, tons. 111f, 125, 200, 218, 237, 316, 356, 419f, 422, 473
 Christiani, Lise (?-1853), dansk? cellist 300
 Christiernsson, Henrik (1845-1915), skådespelare, förf. 406
 Chronwall, bröderna Jöns (1851-1909) och Martin (1856-1938), visförläggare, skillingtryck-förf. 72
 Chwatal, Franz Xaver (1808-1879), böhmisk-tysk tons., pianoped. 192
 Claëson, Eugénie (1841-1918), pianist, pianoped. 182, Pl. XVII
 Claudius, Carl (1855-1931), dansk-sv. affärsman, instrumentsamlare, mecenat 52, 207

- Claudius, Matthias (1740–1815), tysk förf. 259
- Claussen, Julia (f. Ohlsson, 1879–1941), sångerska 152, 404, 407
- Clementi, Muzio (1752–1832), it. pianist, tons. 314
- Clewberg, Abraham Niklas, se Edelcrantz
- Collberg, A. (1830-t.), tyrolalpsångare 104
- Cornelius, Peter (1824–1874), tysk tons. 51
- Crælius, Carl Magnus (1773–1842), sångped. 26, 100, 109, 133ff, 138, 176
- Craig, Gordon (1872–1966), eng. teaterman, förf. 152
- Cramær, Mauritz (1818–1848), förf. 154, 300
- Crémont, Pierre (1784–1846), fr. viol., tons. 131
- Cronhamn, Frithiof August (1856–1897), musikbibliotekarie (KMA) 204
- Cronhamn, Johan (Jöns Peter, 1803–1875), sångped., tons., KMA:s sekr. 193, 200f, 219, 279
- Cronstedt, Margareta (f. Cederström, 1796–1883), amatörmusiker 100
- Crusell, Bernhard (1775–1838), finl.-sv. tons., klarinettist 23, 26, 29, 35, 101, 132, 140, 143, 167, 193, 254f, 269, 277, 287f, 297f, 300, 309–312, 317, 321, 323, 328, 346
- Curwen, John (1816–1880), eng. präst, musikped. 180
- Czapek, Joseph (1825–1915), böhmisk-sv. tons., dirigent 38, 98, 104, 106, 113f, 116, 122, 125, 143, 171, 173, 267f, 306, 316
- Czerny, Carl (1791–1857), öst. pianist, tons. III, 193
- D**ahlgren, Carl Fredrik (1791–1844), präst, förf. 278, 288
- Dahlgren, Fredrik August (1816–1895), ämbetsman, förf. 33, 42, 207, 294, 298f
- Dahlström, Carl Andreas (1806–1889), konstnär 264
- Dalayrac, Nicolas (1753–1809), fr. tons. 23, 132, 287
- Dalcroze, se Jaques-Dalcroze
- Dalin, A.G. (ca 1870), förf. 302
- Danielsson, Per (1823–1922), spelman (Jämtland) 77
- Dannström, Isidor (1812–1897), sångped., tons. 138, 140, 145, 197, 298, 301, 376
- Dartois, François (1788–1867), fr. dramatiker 140, 305
- d'Aubert, Eduard (1813–1873), tysk-sv. viol. 104, 106, 114f, 323
- David, Félicien (1810–1876), fr. tons. 146
- Davidson, Wilhelm (1812–1883), konditor 106f, 326
- de Broën, Abraham (1758–1804), skådespelare 131, 133
- de Broën, Charlotte (g. Deland, 1807–1864), skådespelerska 142
- de Broën, Isaac (1783–1814), teaterdir. 133
- Debussy, Claude (1862–1918), fr. tons. 253, 390, 420f, 423, 425, 440, 453f
- De Geer på Finspång (trol. Emanuel, 1786–1829), kammарherre 176
- De Geer, Louis (1818–1896), statsminister 37
- Deland, Fredrik (1812–1894), teaterdir., skådespelare 142f
- Deland, Louis (1772–1823), dansör, skådespelare 135, 284
- Deland, Pierre Joseph (1805–1862), teaterdir., skådespelare 142f
- Delibes, Léo (1836–1891), fr. tons. 453
- Delsarte (1811–1871), fr. sångare 145f
- Delsbostintan, se Gawell
- Dennery, Philippe (1811–1899), fr. dramatiker 150
- Dente, Joseph (1838–1905), viol., dirigent, tons. 143, 167, 400, 405f, 412, 432
- De Ron, Martin (1789–1817), köpman, tons. 176, 311
- Desideria (Désirée Clary, 1777–1860), Karl XIV Johans drottning 269
- Dessirier, Hippolyte (?–1878), musikped. 181f, 184
- De Wahl, Anna (f. Lundström, 1844–1889), sångerska 150; och make Oscar (1832–1873). kap.m., tons. 143, 301
- Diabelli, Anton (1781–1858), öst. tons., musikförläggare 193
- Didring, Ernst (1868–1931), förf. 412
- Dietrichson, Lorentz (1834–1917), norsk-sv. konsthist., förf. 434
- Dillner, Johan (Johannes) (1785–1862), präst, sångare 56f, 59, 92f, 177, 231
- d'Indy, Vincent (1851–1931), fr. tons. 405, 416

- Djurström, Erik Wilhelm (eg. Strandberg, 1787-1841), teaterdir. 133, 140, 305
- Donizetti, Gaetano (1797-1848), it. tons. 124f, 135, 138, 144, 195, 205, 217
- Drachmann, Holger (1846-1908), dansk förf. 49, 378, 383, 388, 394, 446, 448
- Drake, Erik (1788-1870), tons., musikteorilärare 57, 64, 108, 176, 205, 266, 284, 309, 311, 363
- Dumanoir (pseud. för Philippe-François Pinel, 1806-1865), fr. dramatiker 150
- Duprez, Gilbert (1806-1896), fr. sångare 146
- Du Puy, Edouard (1770-1822), schweizisk(?)sv. viol., sångare, dirigent, tons. 22ff, 29, 35, 101, 121, 132, 134, 138, 167, 201, 269, 284, 287, 290, 309, 312f, 321, 328, 342
- Dussek, Jan Ladislav (1760-1812), tjeckisk tons. 193
- Duveyrier, se Mélesville
- Dybeck, Richard (1811-1877), fornforskare, folklorist 32, 42, 47, 65-70, 193, 237, 240, 242, 275f, 302, 324
- Düben, Gustaf (1624-1690), kap.m., tons. 93f
- Düring, Edvard (1848-1926), sångare, körledare 122
- Döhler, Theodor (1814-1856), tysk pianist, tons. 116
- E**beling, Mathilda (1826-1851), sångerska 109, 138
- Edelcrantz, Abraham Niklas (f. Clewberg, 1754-1821), finl.-sv. ämbetsman, förf. 275
- Edholm, Erik af (1817-1897), operachef 40
- Edison, Thomas (1847-1931), uppfinnare 48
- Edling, Dina (f. Niehoff, 1854-1935), sångerska 151f, 405, Pl. XVII, XVIII
- Edlund, Maja, spelman, dotter till Pelle Fors 75
- Edström, Liva (Olivia, g. Järnefelt, 1876-1971), sångerska 152
- Edwards Johansson, Karin (1909-), fäbodkulturska 84
- Egg, Ingeborg Olofsdotter (1797-1847), sol-dathustru, vismeddelare 73ff
- Eggert, Joachim Nikolas (1779-1813), tysk-sv. tons., kap.m. 24, 35, 57, 167, 176, 268f, 283f, 287f, 309ff, 321
- Ehrenreich, Carl (1800-1867), militärmusiker, musikped. 178
- Eichendorff, Joseph von (1788-1857), tysk förf. 259
- Ek, Selma (1856-1941), sångerska 145f, 406
- Ekelund, Vilhelm (1880-1949), förf. 385, 387
- Eklöf-Trobäck, Sigrid (1873-1948), sångerska, teaterchef 154
- Ekmarck, Jon Ulrik (1794-1830), historiker, amatörmusiker 108
- Ekwall, Knut (1843-1912), konstnär, amatörmusiker 111, 121, 124
- Elffors, Lars Erik (1817-1869), teaterchef; och hustru Thérèse (f. Öberg, 1823-1905), skådespelerska, teaterchef 150
- Elfvik, Per August (1842-1880), präst, förf. 306
- Elgar, Edward (1857-1934), eng. tons. 415, 459
- Elisabet av Rumänien ("Carmen Sylva", 1843-1916), drottning, förf. 400
- Elkan, Nathan (1834-1879), och Albert Schildknecht (1833-1919), musikförläggare 40, 190f, 195, Pl. V, VI
- Ellberg, Ernst (1868-1948), tons., kompositionslär. 437
- Elmblad, Johannes (1853-1910), sångare, regissör 447; och hustru Sigrid ("Toivo", f. Pettersson, 1860-1926), förf. 410
- Enescu, Georges (1881-1955), rumänsk viol., tons. 415, 417, 453
- Engdahl, Axel (1863-1922), revy förf., teaterchef 154
- Engelke, Fredrik (1848-1906), ritlärare, sångdiktare 231
- Englund, Erik Gustaf (1862-1941), nyckelharpspelman (Uppland) 236
- Enna, August (1859-1939), dansk tons. 408
- Envallsson, Carl (1756-1806), librettist, musiklexikon-förf. 87ff, 140
- Ericsson, C.J. (mitten av 1800-t.), skollärare, publicist 200
- Eriksson, Josef (1872-1957), musiklär., musikkritiker, tons. 388, 424
- Ersson, Jan, se Gulamålaviten
- Ersson, Jon (1854-1940), spelman (Hälsingland) 82

Ersson, Jämt Olof (1872–1938), spelman (Dalarna) 83
 Ersson, Ljuder Anders, se Ljuder
 Eugénie (1830–1889), prinsessa, tons. 101f
 Ewald, Johannes (1743–1781), dansk förf. 283
 Ewerlöf, Frans Anton (1799–1883), generalkonsul 209
 Eysden, Jan van (ca 1870), musiker (Gbg), tons. 306, 431

Falkenholm, Jonas (1794–1869), tullinspektör, viol. 113, 316, 331f
 Fall, Leo (1873–1925), öst. tons. 154
 Fallström, Daniel (1858–1937), förf. 405
 Fauré, Gabriel (1845–1924), fr. tons. 253, 390, 417, 453
 Faust, Carl (1825–1892), tysk kap.m., tons. 125
 Fehr, Ludwig (ca 1790–ca 1860), tysk-dansksv. litograf, musiktryckare 187
 Feilitzen, Urban von ("Robinson", 1834–1913) och hustru Lotten (Charlotta, f. Lindblad, 1829–1912) 337
 Ferrario, A. (början av 1800-t.), it. turnéartist 102
 Fersen, Axel von (1755–1810), riksmarskalk 269
 Fexer, Bernhard (1836–1900?), kap.m. 116
 Field, John (1782–1837), irländsk-rysk pianist, tons. 314
 Finn Karin (Pers Karin Andersdotter, 1834–1912), vismeddelare (Dalarna) 80
 Flodmark, Johan (1837–1927), musik- och teaterhist. 204, 207
 Florsen, se Fredin
 Flotow, Friedrich von (1812–1883), tysk tons. 135, 150, 217
 Foroni, Jacopo (1825–1858), it.-sv. dirigent, tons. 35f, 116f, 135, 138, 167, 300, 325, 353
 Fors, Pelle (Peter Magnus Johansson Fors, 1815–1908), spelman (Östergötland) 75f
 Forsberg, Julie (1800-t.), amatörpianist 102
 Forsell, Carl Gustaf af (1783–1848), statistiker 25; och dotter Marie-Louise (1823–1852), herrgådsfröken (Yxe) 105
 Forsell, John (1868–1941), sångare, operachef 151f, 408, Pl. XVII

Forssell, Gunnar (1859–1903), xylograf 203
 Forsslund, Karl-Erik (1872–1941), förf., folklivsforskare 248f
 Forssman, Carl August (1846–1916), musiklärare, präst 42, 207
 Forsström, Edvard (1854–1934), tecknare 50
 Fougat, Henrik (1720–1782), not- och boktryckare 185
 Franck, César (1822–1890), fr. tons. 51, 390, 417, 420, 427, 453
 Franz, Robert (1815–1892), tysk tons. 261f
 Franzén, F.V. (ca 1900), målare, körsångare (soc.dem.) 223
 Franzén, Frans Michael (1772–1847), finl.-sv. förf., biskop 59, 323
 Fredin, August (1853–1946), lärare, folkmusiksammlare 247
 Fredin, Nils Mårtensson ("Florsen", 1823–1907), spelman (Gotland) och hustru Elisabeth Olofsdotter (1821–1897), vismeddelare 247f
 Fredrik (Frederik Vilhelm Karl, 1797–1881), prins av Nederländerna, g. 1825 med Louise av Preussen (1808–1870) 267
 Frese, Jakob (1691–1729), ämbetsman, förf. 335
 Frieberg, Frans (1822–1913), tons., militärmusiker 121, 195, 303
 Fries, Ludvig (1815–1903), ämbetsman, amatörcellist 202
 Frigel, Pehr (1750–1842), tons., KMA:s sekreterare 22, 29, 89f, 97, 175f, 265
 Frumerie, Gunnar de (1908–1987), tons. 497
 Fryklund, Daniel (1879–1965), språklärare, instrumentforskare 207
 Fryklöf, Harald (1882–1919), org., harmonilär., tons. 387, 398, 417, 419, 495
 Frykman, Nils (1842–1911), sv.-amer. sångarpredikant 231ff
 Fryxell, Anders (1795–1881), historiker, förf. 299
 Fröberg, Carl Johan (1812–1884), musikped., teaterdir. 150, 182, 201, 206
 Fröberg, Mauritz (1851–1907), skådespelare, teaterchef 150
 Frödin, Paula, se Lizell
 Fröding, Gustaf (1860–1911), förf. 49, 380f, 384f, 387f, 398, 456f, 462, 464, 476, 488

- Frösslind, Elise (Elisabeth, g. Lindström, 1793-1861), sångerska 134
- Fundin, Wilhelmina (1819-1911), sångerska 109f
- Fürstenberg, Pontus (1827-1902), kommunalman, konstmeccenat 123
- Fägerplan, Axel Johan (1788-1865), konstnär 24
- G**abrielsson, Karl Johan (1861-1901), journalist 225
- Gade, Niels W. (1817-1890), dansk tons., dirigent 270, 392f, 419, 428, 431f, 436
- Galli, Vincenzo (1798-1858), it. sångare, ledare av operatrupp 135
- Galli-Marié, Célestine (1840-1905), fr. sångerska 151
- Garberg, fabrikörsfamilj (Gävle, 1830-talet) 26
- García, Manuel (1805-1906), spansk-fr. sångped. 135, 137f
- Garibaldi, Giuseppe (1807-1882), it. patriot 37
- Gaudelius, Carl (1800-t.), tysk ledare av operatrupp 150
- Gawell-Blumenthal, Ida ("Delsbostintan", 1869-1953), landsmålarartist, förf. 46f
- Gehrman, Carl (1867-1946), musikförläggare 190f, 196
- Geibel, Emanuel (1815-1884), tysk förf. 259, 262
- Geijer, Erik Gustaf (1783-1847), historiker, förf., tons. 20, 22f, 27-30, 36, 41f, 48, 55-60, 63-66, 101f, 105, 109, 113, 126, 140, 182, 193, 195, 199ff, 218, 230, 255ff, 259, 269, 274, 279, 311ff, 316, 325, 329-336, 338f, 381; och hustru, se Lilljebjörn
- Geijerstam, Kristina af (f. von Hofsten, 1779-1856), fru (brukspatron, Frösvidal) 23
- Gelhaar, Mathilda (f. Ficker, 1814-1889), sångerska 109f, 138
- Gellrich, Constantin (1843-[efter 1913]) kap.m. 172
- Gilbert, Jean (Max Winterfeld, 1879-1942), tysk kap.m., tons. 154
- Gilbert, William Schwenck (1836-1911), eng. dramatiker 147
- Gilck, Karl (1867-1923), tysk-sv. tons., tandläkare 411
- Gille, Jacob Edvard (1814-1880), tons., kap.m., ämbetsman 68, 201, 266, 292, 317, 319f, 326f
- Gille, Wilhelm Theodor (1816-1868), teaterchef 142
- Gjörcke, Fredrik Alexander (1817-1866), sim- och danslärare 128
- Gleerup, Christian Vilhelm Kühl (1800-1871), dansk-sv. bokförläggare 191
- Gluck, Christoph Willibald (1714-1787), tysk-öst. tons. 23, 48, 109, 138, 152, 273, 408
- Gnosspelius, Wilhelm (1809-1887), kyrkomusiker, tons. 122, 205, 392f
- Godard, Benjamin (1849-1895), fr. tons. 405, 413, 416, 428
- Goethe, Johann Wolfgang von (1749-1832), tysk förf. 54, 256, 259, 329f
- Goldschmidt, Otto (1829-1907), tysk-eng. pianist, tons. 137
- Gounod, Charles (1818-1893), fr. tons. 39, 125, 144, 146f, 253, 260, 401, 409
- Grabow, Mathilda (g. Taube, 1852-1940), sångerska 145f, 404
- Graffman, Carl Samuel (1801-1862), konstnär Pl. XVI
- Grafström, Anders Abraham (1790-1870), historiker, präst, förf. 279
- Grafström, Jean (1859-1925), sångare 405
- Grahl, Traugott (ca 1860), militärmusiker? 218
- Granberg, Jeanette, se Stjernström
- Granberg, Per Adolf (1770-1841), boktryckare, ämbetsman, förf. 284
- Graun, Carl Heinrich (1704-1759), tysk tons. 119
- Gregori, Marianna de (början av 1800-t.), ital.? sångerska 108
- Grevillius, Nils (1893-1970), dirigent 167
- Grieg, Edvard (1843-1907), norsk tons. 42, 48f, 123, 358, 378, 381, 383, 392, 395, 413, 415, 417, 419, 422, 445, 453f, 461, 473, 480
- Grillparzer, Franz (1791-1872), öst. förf. 372
- Grimm, bröderna Jacob (1785-1863) och Wilhelm (1786-1859), tyska språkhistoriker 54
- Grundén, Abraham Julius (1779-1834), ämbetsman, tons. 269

- Grundéns pianoskola (ca 1840) 363
 Grünberg, Rosa (g. Sjöstedt, 1878–1960), sångerska 411
 Grønland, Peter (1761–1825), tysk-dansk musikskribent, ämbetsman 60
 Grundtvig, Svend (1824–1883), dansk folkminnesforskare 62
 Guagliarini, madame (början av 1800-t.), it. sångerska 108
 Gudmundsson, bröderna Carl (1882–1950) och Olof (1880–1950), spelmän, låtsamlare 85f
 Guido av Arezzo (1000-talet), kantor, musikteoretiker 181
 Guilmant, Alexandre (1837–1911), fr. org., tons. 425, 432
 Gulamålaviten (Jan Ersson, 1799–1846), spelman (nyckelharpa) 81
 Gumpert, Nathan Jacob (1805–1854), bokhandlare 191f
 Gungl, Joseph (1810–1889), kap.m., tons. 128
 Gustaf, prins (1827–1852), tons. 32, 41, 101f, 140, 195, 260, 276f, 279, 298, 302, 400
 Gustafsson, Richard (1840–1918), journalist, förf. 272
 Gustav I (Wasa, 1496–1560), konung i Sverige från 1523 273
 Gustav II Adolf (1594–1632), konung i Sverige från 1611 240, 273, 492
 Gustav III (1746–1792), konung i Sverige från 1771 185, 239, 269, 404, 476
 Gustav IV Adolf (1778–1837), Sveriges konung 1796–1809 21, 55, 131
 Gyllenhaal, Mathilda, se Montgomery
 Günther, Julius (1818–1904), sångped. 109f, 136ff, 145ff, 152, Pl. XVII
 Gås-Anders (Anders Ljungqvist, 1815–1896), spelman (Uppland) 76
 Gössa Anders Andersson (1878–1963), spelman (Dalarna) 83, 244f
- H**aeffner, se Hæffner
 Hagemester, Richard (1846–1916), tysk-sv. viol. 115
 Haglund, Robert (1844–1930), tecknare 40, 183, 404, Pl. XX
 Hagman, Carl Julius (1864–1921), sångare 405
 Hagman, Sigurd (ca 1900), sångare 154
 Halévy, Fromental (1799–1862), fr. tons. 150
 Hall, Louis (Carl Ludvig Hallencreutz, 1814–1858), sv.-fr. pianist, tons. 111
 Hallbeck, Carl Svante (1827–1897), tecknare, xylograf 197, 220f,
 Hallberg, Bengt Wilhelm (1824–1883), org., körledare, tons., hymnolog 42, 95, 180, 183, 207, 316; och dotter, se Norlind
 Halldén, Björn ("Nalle", 1862–1935), kap.m. 412
 Hallén, Andreas (1846–1925), tons., dirigent 38, 44f, 50, 122f, 125, 151, 167, 174, 208, 268, 326, 375f, 393, 404–409, 434ff, 440, 458, 477
 Hallencreutz, Carl Ludvig, se Hall
 Hallström, Ivar (1826–1901), tons. 39, 45, 125, 144, 146f, 177, 195f, 260f, 270, 283, 298, 304f, 339, 376, 394, 400–406, 408, 411f
 Hansson, Axel (1869–1911), skådespelare, teaterchef 154
 Haquinus, Algot (1886–1966), pianist, tons. 381, 387, 425
 Hartevelde, Wilhelm (1859–1927), sv.-rysk tons., musiketnolog 479
 Hartmann, Johann Ernst (1726–1793), tysk-dansk tons. 283
 Hartmansdorff, August von (1792–1856), ämbetsman 30
 Hasse, Johann (1699–1783), tysk tons. 133
 Hastings, Thomas (1784–1872), nordamer. publicist, kyrkomusiker 230
 Hauch, Carsten (1790–1872), norsk-dansk förf. 142
 Haupt, August (1810–1891), tysk kyrkomusiker, org. 448
 Hauptmann, Moritz (1792–1868), tysk musikteoretiker, tons. 119, 270, 351
 Hauser, Matthias, Georg, Maria och Dorothea (i Sverige 1828), tyrolska natursångare 104
 Haydn, Joseph (1732–1809), öst. tons. 23, 26, 102, 113ff, 117ff, 122, 125, 184, 192, 265f, 268, 270, 309, 313, 320, 321, 332, 346, 390, 431, 467
 Hazelius, Artur (1833–1901), folklorist, Skansens skapare 47, 85, 208, 238ff
 Hebbe, Signe (1837–1925), sångerska, teater-

- ped. 137f, 145f, 152, 237, 299, 301
- Hebbe, Wendela (f. Åstrand, 1808-1899), förf. 301
- Hedberg, Frans (1828-1908), förf. 36, 150, 283, 301-304, 352, 354, 367, 374, 400, 408
- Hedberg, Tor (1862-1931), förf. 49, 381, 458
- Hedblom, Skölds Anders, se Skölds
- Hedbom, Johan Carl (1806-1880), bok- och musikhandlare 188
- Hedenblad, Ivar (1851-1909), director musices, tons. 51, 205, 259, 282, 393
- Hedin, Lorentz Alfred (1832-1915), kanslisekr., förf. 306
- Hedin, Lars Gustaf (1817-[efter 1902]), musikdir. 279
- Hedvig Elisabeth Charlotta (1759-1818), Karl XIII:s drottning 131
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1770-1831), tysk filosof 55
- Heiberg, Johan Ludvig (1791-1860), dansk förf. 140, 295, 300, 303f
- Heidenstam, Verner von (1859-1940), förf. 49, 379ff, 384f, 387, 396, 412, 455, 457f, 462ff, 470, 475, 494
- Heine, Heinrich (1797-1856), tysk förf. 258f, 261f, 271, 337, 375, 435, 458
- Heintze, Wilhelm (1849-1895), org., tons. 205, 425
- Heinzelmann, Albert (1820-1882), schweizisk-sv. klarinettist, militärmusiker 104, 171
- Heise, Peter (1830-1879), dansk tons. 379
- Heland, Frans von (1843-1923), militär, tons. 411
- Hellquist, Karl Gustaf (1851-1890), konstnär 409
- Hellström, bröderna Allan (1904-1984) och Anselm (1904-), spelmän (Östergötland) 75
- Hellström, Carl (1841-1916), konstnär Pl. XVIII
- Henneberg, Richard (1853-1925), tysk-sv. dirigent, tons. 151, 167, Pl. XVIII
- Hennings, Henrik (1848-1923), dansk musikförläggare 463; och hustru Betty (f. Schnell, 1850-1939), skådespelerska 449
- Herbold, Carl (1855-1903), kap.m., teaterchef 154
- Herder, Johann Gottfried von (1744-1803), tysk förf. 54f, 58, 67
- Héritte-Viardot, Louise Pauline (1841-1918), fr. sångped., tons. 116
- Hermannus, se Nicolaus
- Herrig, Hans (1845-1892), tysk förf. 405
- Hervé, Florimond (1825-1892), fr. tons. 305
- Herz, Henri (1806-1888), öst.-fr. pianist 111
- Hesse, Davida (g. Lilienberg, 1877-1964), sångerska 151
- Hessler, Carl Gustaf (1816-1899), teaterchef 142
- Hey, Julius (1832-1909), tysk sångped. 380
- Hierta, Lars Johan (1801-1872), publicist, politiker 27
- Hildebrand, Fredrik Wilhelm (1785-1830), gitarrist, viol. 193, 254
- Hildebrand, Emil (1848-1919), historiker 208
- Hildebrandsson, Hildebrand (1791-1858), hovman, pianist, musikskribent, tons. 200
- Hiller, Johann Adam (1728-1804), tysk tons. 133
- Hilleström, S.M. (början av 1800-t.), bok- och musikhandlare (Göteborg) 191
- Hindemith, Paul (1895-1963), tysk tons. 390, 476
- Hirsch, Abraham (1815-1900), musikförläggare 40, 188ff, 194-197, 258, 336, 354
- Hirsch, Otto (1858-1945), musikförläggare 189, 197
- Hirschfeld, Johann Michael Friedrich (1776-1841), tysk-sv. valthornist 167, 321
- Hjertstrand, Peter Magnus (1852-1919), präst, org. 93ff
- Hjort Anders (Olsson, 1865-1952), spelman (Dalarna) 76
- Hjortsberg, Lars (1772-1843), skådespelare 135
- Hodell, Frans (1840-1890), förf. 130, 140, 154, 302, 304, 306
- Hoffmann, August (1827-1884), pianofabrikant 198
- Hoffmeister, Franz Anton (1754-1812), tysk tons., musikförläggare 100
- Holm, Carl August (början av 1800-t.), boktryckare, bok- och musikhandlare 191
- Holmberg, Emelie (g. Hammarskjöld, 1821-1854), sv.-amer. sångerska, tons. 177, 193, 256
- Holmberg, Olof (1871-1948), musikped. 204

- Homeros (trol. 700-t. f.Kr.), forngrekisk förf. (Iliaden) 54
- Hopfen, Hans (1835–1904), tysk förf. 408
- Hornbostel, Erich von (1877–1935), öst.-tysk musiketnolog 249
- Hostrup, Jens Christian (1818–1892), dansk förf., präst 143
- Huch, Ricarda (1864–1947), tysk förf. 384
- Huldberg, Per Ulrik (1784–1834), apotekare, förf. 291
- Hultén, Carl Bernhard (1842–[efter 1890]), kap.m., tons. 150
- Hultkläppen (Per Alsén, 1834–1898), spelman (Hälsingland) 76
- Hultquist, Gustaf (1859–1926), ingenjör, körledare 51
- Humbla, Carl Robert (1828–1907), kyrkomusiker 96
- Hummel, Johann Nepomuk (1778–1837), böhmisk-tysk pianist, tons. 110, 113, 314, 316, 351
- Humperdinck, Engelbert (1854–1921), tysk tons. 151
- Hurka, Friedrich Franz (1762–1805), böhmisk-tysk sångare, tons. 325
- Huss, Frans (1830–1912), musikskribent 191, 202, 204, 206
- Hwasser, Daniel (1817–1871), juvenal, teatersekr. 277
- Hylén, Oscar (1846–1885?), tons. 116, 320, 432
- Hyltén-Cavallius, Gunnar Olof (1818–1889), kulturhist., förf. 295
- Hüntén, Franz (1793–1878), tysk-fr. pianist, tons. 192
- Håkanson, Knut (1887–1929), musikped., tons. 388, 415, 425, 430
- Håkanson, Hjalmar (1844–1901), sångare, kantor 181
- Hæffner, Johann Christian Friedrich (1759–1833), tysk-sv. tons., kap.m., director musices 22, 29, 31, 35, 42, 59ff, 65, 87–96, 119, 133f, 167, 175f, 199, 205, 265f, 269, 273–276, 279, 307, 330
- Hägg, Gustaf (1867–1925), org., tons. 419
- Hägg, Jacob Adolf (1850–1928), pianist, tons. 419, 431ff
- Händel, Georg Friedrich (1685–1759), tysk-eng. tons. 23, 44, 48, 118f, 122, 184, 199, 205, 265f, 268, 270, 353, 390, 459
- Högstedt, Arthur (ca 1870–1942), koling, konstnär 154
- Höijer, Benjamin (1767–1812), filosof 55
- Höijer, Johan Leonard (1815–1884), musikskribent 42, 68, 201, 205
- I**bsen, Henrik (1828–1906), norsk dramatiker 49, 401, 410, 412, 448, 460
- In de Bétou, Mathilda (1820–1903), sångerska 109
- Indy, Vincent d', se d'Indy
- Ingelman, Göran Gabriel (1788–1844), ämbetsman, förf. 269
- Isouard, Niccolò (1775–1818), fr. tons. 24, 100, 132
- J**acobsen, Jens Peter (1847–1885), dansk förf. 49, 379, 383, 388, 395f, 449f, 458
- Jacobsson, John (Jacques, 1835–1909), musikhandlare, tons. 41, 191, 263, 393, 433
- Jahn, Otto (1813–1869), tysk arkeolog, musikhistoriker 206
- Jahnke, August (1821–1890), tysk-sv. körledare 31, 121, 220ff
- Jan i Seltorp (ca 1900), bondkomiker 46
- Janet, Gustave (1829–?), fr. litograf 162
- Jansson, Christian (1845–1899), teaterdekora-tör 404, 407, 410
- Jansson, Joel (1892–1977), spelman (nyckelharpa) 81
- Janzon, Pelle (Per, 1844–1889), sångare 405
- Jaques-Dalcroze, Émile (1865–1950), schweizisk musikped., tons. 181f
- Jean-Paul (Johann Paul Friedrich Richter, 1763–1825), tysk förf. 329
- Jeanson, Gunnar (1898–1939), musikhistoriker 372, 495
- Jenner, Edward (1749–1823), vaccinationens uppfinnare 98
- Joachim, Joseph (1831–1907), tysk viol. 358
- Johansson, Karin Edwards, se Edwards
- Johnn, Carl (1857–1938), musikhandlare 191, 194, 196
- Jolin, Johan (1818–1884), förf. 135, 276, 292, 299, 301–305

- Jonsson, Josef (1887-1969), tons. 495
 Jonsson, Nils, se Lapp-Nils
 Josephine (1807-1876), Oscar I:s gemål 25
 Josephson, Edvard (1825-1882), musikhandlare 190ff, 196
 Josephson, Ernst (1851-1906), konstnär 388, 447
 Josephson, Jacob Axel (1818-1880), tons., kyrkomusiker 29, 35, 44, 48, 51, 95f, 106, III, 119, 122, 190, 192, 195f, 201, 205f, 230, 259, 269f, 275, 279, 282, 317, 328, 332, 334, 338f, 353, 392, 395, 419
 Josephson, Ludvig (1832-1899), regissör, teaterchef 39, III, 143, 303, 349, 351f, 366, 404
 Josephson, Wilhelmina (Mina, g. Schück, 1816-1906), pianist, pianolärare III, 334, 351
 Jungstedt, Matilda (g. Linden, senare Reutersvärd, 1864-1923), sångerska 151f, 154, 404, 408
 Jämt Olof Ersson, se Ersson
 Järnefelt, Armas (1869-1958), finl.-sv. dirigent, tons. 167
 Jödde i Göljaryd, se Rosén
 Jönsson, Per, se Lomjansgutten
- K**ant, Immanuel (1724-1804), tysk filosof 55
 Karl XII (1682-1718), konung i Sverige från 1697 37, 240, 273, 275, 281, 304
 Karl XIII (1748-1818), konung i Sverige från 1809 21f, 131, 268f
 Karl XIV Johan (1763-1844), konung i Sverige från 1818 21f, 31, 131, 139, 175, 187, 269, 284f, 287, 294, Pl. IV
 Karl XV (1826-1872), konung i Sverige från 1859 109, 139, 143, 267, 270, 277, 287, 302
 Karlfeldt, Erik Axel (1864-1931), förf. 49, 380, 384f, 387, 396, 474f, 485, 494
 Karlsson-Stig, Ante (1885-1967), konstnär 480
 Karsten, Christopher (1756-1827), sångare 131, 134
 Kernell, Per Ulrik (1797-1824), Bellmansångare, student 329f; och mor Charlotta Elisabet (f. Burén, 1774-1837), prostinna 329
 Kerstin i Eneby fattigstuga (Kerstin Persdotter, 1750-1826), vismeddelare 63
 Key, Gustaf (1844-?), teaterchef 150
 Keyland, Nils (1867-1924), museiintendent 243
 Kiel, Friedrich (1821-1885), tysk tons. 419, 448
 Kinberg, Lars O. (1833-1921), grosshandlare, akvarellist 107
 Kinmansson, Lars Gustaf (1822-1887), sångare 404
 Kinmansson, Selfrid (1849-1911), ämbetsman, förf. 154
 Kirchner, Theodor (1823-1903), tysk tons. 419
 Kistner, tyskt musikförlag 352
 Kjellander, Nils Theodor (1859-1911), musikalär., tons. 411
 Kjellberg, Frithiof (1836-1885), konstnär 299
 Kjellberg, Johan Gustaf (1846-1904), klarinetist, musikdir. 163
 Kjellén, Rudolf (1864-1922), historiker 273
 Kjellstrand, Johan Fredrik (1826-1898), musikedir., tons. 432f
 Kjellström, Sven (1875-1950), viol. 115, 428
 Kjerulf, Halfdan (1815-1868), norsk tons. 280, 395
 Klinckowström, Axel (Alexander, 1867-1936), zoolog, förf. 409
 Klint, Fredrik Wilhelm (1811-1894), org., pianolärare, tons. 316, 413
 Kneblersperger (mitten av 1800-t.), tysk? kap.m. 107
 Knis Karl Aronsson (1913-1980), spelman (Dalarna) 86
 Knorring, Sophie von (f. Zelow, 1797-1848), förf. 27, 100
 Knös, Brita (f. Wijnblad, 1733-1800), domprostinna 229
 Knös, Thekla (1815-1880), förf. 106, 269f, 334
 Koch, Rudolph (1838-1898), vinhandlare, musikmecenat 113
 Koch, Sigurd von (1879-1919), pianist, tons., förf. 386, 388, 417, 423ff, 440
 Kock, J.H. (ca 1820), fr. trumvirtuos 103, 125
 Kodály, Zoltán (1882-1967), ungersk tons. 249
 Koskull, Marianne (1785-1841), hovfröken, societetssångerska 100, 132

- Kotzebue, August (1761–1819), tysk förf. 132, 287
- Kræmer, Robert von (1791–1880), landshövding (Uppsala) 30, 109
- Krafft, Per d.y. (1777–1863), konstnär 26
- Kraus, Joseph Martin (1756–1792), tysk-sv. tons. 201, 269
- Krenek, Ernst (1900–), tjeckisk-öst.-amer. tons. 496
- Kreutzer, Rodolphe (1766–1831), tysk.-fr. viol., tons. 321
- Krook, Axel (1831–1893), publicist 301
- Krøyer, Maria (f. Triepcke, g. 1) Krøyer, 2) Alfvén, 1867–1940), konstnär 486
- Krøyer, Peter Severin (1851–1909), konstnär 486
- Kuhe, Wilhelm (1823–1912), tjeckisk-eng. pianist, tons. 422
- Kuhlau, Frederik (1786–1832), tysk-dansk tons. 100, 279, 303f
- Kullberg, Herman Anders (1772–1834), förf. 269
- Kumlien, Knut Hjalmar (1837–1897), tecknare, arkitekt 33
- Kücken, Friedrich Wilhelm (1810–1882), tysk tons. 195
- Küster, Johann Heinrich (?–1842), tysk dirigent 167
- Königswinter, se Müller von Königswinter
- Körling, August (1842–1919), tons., dirigent 115, 196, 263, 381, 393
- Körling, Felix (1864–1937), tons., kördirigent 122, 411
- Körner, Theodor (1791–1813), tysk förf. 292
- L**abatt, Leonard (1838–1897), sångare 406
- Labitzky, Joseph (1802–1881), öst. kap.m., tons. 125, 127
- Lachner, Ignaz (1807–1895), tysk dirigent, tons. 167, 353
- Lagerbjelke, Gustaf (1777–1837), ämbetsman, operachef 131
- Lagercrantz, Vilhelm (1825–1886), tons., militärmusiker 124
- Lagerlöf, Selma (1858–1940), förf. 408
- Laget (1821–1875), fr. sångped. 146
- Lago, se Netzel
- Lamartine, Alphonse de (1790–1869), fr. förf., politiker 119
- Lambert, Helfrid (f. Sundquist, 1869–1954), sångerska, tons. 154, 411
- Lambert, Joseph August (1776–1837), teaterchef 133
- Lamperti, Francesco (1813–1892), it. sångped. 145
- Landgren, J.P. (1800–t.), tons. 194
- Landin, Anders Petter (1811–1881), bok- och musikhandlare (Gävle) 196
- Landtbom, Anders Fredrik (1807–1874), adjunkt (Göteborg), förf. 268
- Lang, Josef (1865–1946), böhmisk-sv. harpist, repetitör 167
- Lange-Müller, Peter Erasmus (1850–1926), dansk tons. 151, 379, 449f, 452
- Lanner, Joseph (1801–1843), öst. kap.m., tons. 35, 127
- Lapp-Nils (Nils Jonsson, 1804–1870), spelman (Jämtland) 75ff
- Larsén-Todsén, Nanny (1884–1982), sångerska 152
- Larsson, Carl (1853–1919), konstnär 45, 446, 451, 472, 494
- Larsson, Lars-Erik (1908–1986), tons., dirigent, director musices 455, 497
- Larsson, Marcus (1825–1864), konstnär 302
- Larsson, Reser Anna, se Reser
- Lasso, Orlando di (1530?–1594), nederl.-tysk tons. 199
- Laugren, Olof (1819–1910), klockare, spelman (Gotland) 248
- Laurell, Yngve (1882–1975), etnolog, folkmuksksamlares 83, 249f
- Lauréus, Alexander (1783–1823), finl.-sv. konstnär Pl. I
- Laurin, Carl Johan Oscar (1813–1853), skolman, körledare, tons. 219
- Laurin, Olof Petter Reinhold (1806–1885), präst, spelman (Gotland) 248
- Lavas Margit (ca 1900), hornbläserska Pl. XIII
- Lecocq, Charles (1832–1918), fr. tons. 147, 150, 195
- Lefébure-Wély, Louis (1817–1869), fr. tons. 101
- Leffler, Karl Peter (1863–1922), folkmusikfors-

- kare 244, 246f
 Lehár, Franz (1870-1948), ungersk-öst. tons. 154
 Leipziger, Harald (1866-?), revy förf. 154
 Lejdström, Oscar (1858-1926), sångare, sångped. 152
 Lemièrre, Antoine Marin (1723-1793), fr. förf. 142
 Lena i Klockaregården (ca 1870), piga, vismeddelare (Småland) 79, 81
 Lenau, Nikolaus (pseud. för Niernbsch von Strehlenau, 1802-1850), ungersk-tysk förf. 442
 Leoncavallo, Ruggero (1858-1919), it. tons. 151
 Leuhusen, Adelaide, se Valerius
 Leutner, Albert (?-1871), tysk tons. 125
 Levasseur, Nicolas Prosper (1791-1871), fr. sångare, sångped. 145
 Levenhagen, Johan Peter (1770-1832), teaterchef 133
 Lewerth, Carl Johan (1818-1888), tons., musiklärare 96
 Levertin, Oscar (1862-1906), litt.hist., förf. 49, 380, 382, 388, 397, 457f, 460, 463, 470, 475, 489
 Levin, Herman Carlson (1864-1948), gitarrfabrikant 198
 Liander, John (1863-1934), teaterchef 154
 Lidbeck, Anders (1772-1829), estetiker 26, 205; och hustru Brita Katarina (f. Munch af Rosenschöld, 1788-1864), sångerska 26
 Lidner, Olof (1867-1949), militärmusiker, dirigent 174
 Liljefors, Bruno (1860-1939), konstnär 394
 Liljefors, Ruben (1871-1936), tons., dirigent 122, 394, 438f
 Lilljebjörn, Anna Lisa, (g. Geijer, 1790-1861), vismeddelare 63
 Limnell, Fredrika (f. Forssberg, g. 1) Svedbom, 2) Limnell, 1816-1892), värdinna i kulturell salong 413
 Lincke, F.A. (början av 1800-t.), bok- och musikhandlare (Göteborg) 191
 Lincoln, Abraham (1809-1865), USA:s president 218
 Lind, Jenny (1820-1887), sångerska 29, 34, 39, 40, 101, 105, 109f, 136ff, 144, 237, 259, 290, 298, 332, 334f, 343, 351, 369, 433, Pl. XV; och make, se Goldschmidt
 Lindahl, Per (ca 1890), arbetarjournalist? 225
 Lindberg, Johan (1837-1914), finl.-sv. viol. 484
 Lindberg, Oskar (1887-1955), org., tons. 397, 440, 495
 Lindberg, Paula, se Lizell
 Lindberg, Per (1785-1868), konstnär 341
 Lindberg, Per (1890-1944), regissör, förf. 412, 470
 Lindblad, Adolf Fredrik (1801-1878), tons. 28f, 35, 40, 42, 48, 106f, 113, 137, 177, 178, 193, 195, 199f, 230, 254, 256-260, 269, 289ff, 301, 316ff, 328, 329-340, 351, 360, 409, 495; och hustru Sophie (f. Kernell, 1802-1886) 329, 334, 337
 Lindblad, Anders (ca 1850), skollärare, körledare (Arbrå) 219
 Lindblad, Axel (1861-1939), sångare, teaterchef 154
 Lindblad, Elis Vilhelm (1828-1878), förf. 271
 Lindblad, Otto (1809-1864), körledare, tons. 31f, 195, 218, 275f, 279, 282, 302, 325
 Lindblom, Olle (ca 1900), viol. 84
 Lindeberg, Anders (1789-1849), journalist, teaterchef 33, 139f, 292
 Lindegren, Amalia (1814-1891), konstnärinna Pl. XIV
 Lindegren, Johan (1842-1908), kyrkomusiker, tons., kontrapunktlärare 45, 96, 177, 202, 204, 395, 398, 405, 416, 419, 425, 428f, 468, 483
 Lindeman, Ludvig Mathias (1812-1887), norsk tons., folkmusiksamlare 62
 Linden, Emil (1859-1914), sångare, regissör 112, 154
 Lindgren, Adolf (1846-1905), musikskribent 42, 204, 206, 208, 262, 354, 361, 375f, 392, 400f, 406, 427, 453
 Lindholm, Erik (1874-1952), violinbyggare 198
 Lindmark, Carl Otto (1830-1901), teaterchef 150
 Lindqvist, Johan Anton (1759-1833), teaterchef 133
 Lindroth, Adolf (1824-1895), viol. 115, 328
 Lindstrand, Albert (1835-1907), pianoped.,

- tons., musikhandlare 191
- Lindström, Albert (1853–1935), org., tons. 231
- Lindström, Carl Gustaf (1779–1855), sångare 131, 134
- Lindström, Nils (1863–1913), musikförläggare (Malmö visförlag) 72
- Lindström, Peter Fredrik (1840–1893), Operans maskinmästare 39, 144, Pl. XX
- Ling, Jan (1934–), musikhistoriker 74, 81
- Ling, Jetta (Henrica Carolina, g. Liedbeck, 1810–1893), förf. 306
- Ling, Per Henrik (1776–1839), förf., "svenska gymnastikens fader" 18, 56, 64, 269, 292f
- Linné, Carl von (1707–1778), naturforskare 55, 486
- Li-Song-Flu (1870–?), kinesisk poet 386
- Liszt, Franz (1811–1886), öst.-fr.-tysk pianist, tons. 111f, 184, 237, 271, 326, 390, 393, 406, 433f, 474, 485
- Lithander, Carl Ludvig (1773–1843), militär, pianist 114
- Littmarck, Carl Gottfried Reinhold (1842–1899), kap.m., tons. 150, 264, 302, 411
- Livijn, Clas (1781–1844), ämbetsman, förf. 283f, 288, 311
- Lizell, Paula (f. Frödin, g. 1) Lindberg, 2) Lizell, 1873–1962), sångerska, sångped. 152
- Ljunggren, Gustaf (1823–1905), litt.hist. 206
- Loenbom, mademoiselle (Brita Lisa (Elisabet), 1782–1861), vismeddelare 63
- Loewe, Carl (1796–1869), tysk tons. 262
- Logier, Johann Bernhard (1777–1846), tysk musikped. 177, 205, 330
- Lomberg, Oscar (1861–1911), sångare, sångped., teaterchef 154
- Lomjansgutten (Per Jönsson, 1816–1875), spelman (Värmland) 76
- Lovén, Nils Eberhard (1846–1925), org., musikärl., tons., musikskribent 393
- Lowry, Robert (1826–1899), nordamer. sångar-predikant 230
- Lucca, Pauline (1841–1908), it.-tysk sångerska 152
- Lumbye, Georg (1843–1922), dansk kap.m. 171
- Lumbye, Hans Christian (1810–1874), dansk kap.m., tons. 124, 301
- Lund, Bjarne (1858–1894), norsk-sv. sångare 154
- Lundahl, Otto (1867–1918), musikledare 1888–1904 (Frälsningsarmén) 212f
- Lundberg, A.E. (ca 1860) 218
- Lundberg, Lennart (1863–1931), pianist, pianoped., tons. 419ff
- Lundell, Johan August (1851–1940), språkforskare 245, 248
- Lundgren, Alfred (1843–1916), musikdir., org., riksdagsman 202
- Lundh, August (1838–1916), musikped., org. 182, 205
- Lundholm, C.A. Victor (1846–1935), musik- och pianohandlare 231
- Lundin, Richard (1859–1933), sångare 154
- Lundquist, Abraham (1817–1892), musikförläggare 36, 40f, 188–191, 193, 195f, Pl. II, IX, X
- Lundqvist, Carl Fredrik ("Lunkan", 1841–1920), sångare 146f, 276, Pl. XVIII
- Lundqvist, Ernst (1851–1938), förf. 42
- Lundquist, Georg (1869–1953), musikförläggare 191
- Lundström, Isidor ("Isidoro y Pomposo", 1843–1925), godsägare, förf. 306
- Luther, Martin (1483–1546), kyrkoreformator 90f, 269, 396
- Luttelman, Hugo (1837–1889), manskvartettledare 222
- Lybeck, Mikael (1864–1925), finl. förf. 439
- Lönnroth, Elias (1802–1884), finl. förf., utgivare av Kalevala 62
- Löwegren, Leonard Ludwig (1817–1894), pianist, militär 111
- Löwenhjelm, Gustaf (1771–1856), diplomat, amatörsångare 132, 284
- M**acpherson, James (1736–1796), skotsk förf., utgivare av Ossian 54
- Magito, systrarna Angélique (g. Jerving, 1810–1895) och Thérèse (g. Håkansson, ?–?), sångerskor 133
- Magnusson, Clary (f. Wilson, 1851–1923), värdinna i musikalisk salong 413
- Mahler, Gustav (1860–1911), öst. tons, dirigent 380, 382, 466
- Malling, Jörgen (1836–1905), dansk tons., mu-

- sikped. 122, 393
- Malmberg, Per Gustaf (1870-1955), hovpredikant 393
- Malmberg, Sibbe ("Nergårds-Lasse", 1855-1955), fotograf, bondkomiker 46
- Malmbling, Carl Johan (1862-1947), dragspelsfabrikant 198
- Malmqvist, Per David (1823-1886), bergsingenjör, sångledare (Åtvidaberg) 211
- Malmsjö, Johan Gustaf (1814-1891), pianofabrikant 198
- Malmström, August (1829-1901), konstnär 226, 374
- Mankell, Abraham (1802-1868), sångped., musiksribent 42, 51, 119, 197, 205f
- Mankell, Gustaf (1812-1880), org. 96, 419, 446
- Mankell, Henning (1868-1930), pianist, tons. 381, 387, 417, 421, 430, 495
- Mann, August Ferdinand (början av 1800-t.), cellist 132
- Mann Mats Persson-Källgren (1864-1900), murare, amatörviol. (Dalarna) 85
- Mannerhjerta, Ulric Emanuel (1775-1849), militär, musikhandlare 186ff, 196
- Marie (1800-t.), tonsättare? 125
- Marschner, Heinrich (1795-1861), tysk tons. 110
- Marsollier, Benoit Joseph (1750-1817), fr. dramatiker 132
- Marteau, Henri (1874-1934), fr.-tysk-sv. viol., dirigent, tons. 470
- Martinsson, Herman (1834-1901), skådespelare, förf. 301
- Mascagni, Pietro (1863-1945), it. tons. 125, 151
- Mason, Lowell (1792-1872), nordamer. tons. 230
- Massenet, Jules (1842-1912), fr. tons. 151
- Masset, Jean Jacques (1811-1903), belgisk-fr. sångped. 145, 147
- Mazarin (Giulio Mazarini, 1602-1661), it.-fr. kardinal, statsman 290
- Mazer, Johan (1790-1847), fr.-sv. grosshandlare, musikmecenat 41, 44, 113, 115, 316f, 331, 413, 428
- Megelin, Carl (1763-1836), tysk-sv. cellist 167
- Méhul, Étienne Nicolas (1763-1817), fr. tons. 23, 100, 132, 284, 287, Pl. XIX
- Meijersson, Josef Henrik (?-1844), grosshandlare, förf. 298
- Meissner, August (1833-1903), tysk-sv. cellist, kap.m. 36, 38, 114ff, 124, 170, 431ff, Pl. II
- Meissner, Hjalmar (1865-1940), kap.m., skriftställare 125, 167
- Melchers, Melcher (1882-1961), tons. 440
- Mélesville (Anne Honoré Joseph Duveyrier, 1787-1865), fr. dramatiker 332
- Melin, Karl Alfred (1849-1919), lärare, förf. 359f, 392ff, 458
- Mellgren, Axel (ca 1900), viol. 84
- Menander, Henrik (1853-1917), fackföreningsman, förf. 43, 225
- Mendelssohn, Arnold (1855-1933), tysk org., tons. 390
- Mendelssohn, Felix (1809-1847), tysk tons., dirigent 35, 41, 102, 110, 113f, 116-119, 125, 137, 184, 195, 205, 257-260, 262f, 265f, 270, 290, 316f, 328, 330, 332, 338, 343, 346, 376, 390f, 413, 422, 433
- Meyer, Jean Fredrik Henrik (1822-1893), tysk-sv. viol. 114
- Meyerbeer, Giacomo (1791-1864), tysk-fr. tons. 39, 100, 125, 135, 137f, 143f, 195, 205, 217, 298, 301, 404, 409, Pl. XX
- Meyerson, se Meijersson
- Mezger, Franz (1760?-1810?), tysk-fr. pianist, tons. 110
- Michaëli, Louise (f. Michal, 1830-1875), sångerska 109, 138, 145f
- Millöcker, Karl (1842-1899), öst. tons. 150
- Moberg, Carl-Allan (1896-1978), musikhistoriker 249
- Moe, Jörgen (1813-1882), norsk folklorist, förf. 62
- Molander, Aurora (1876-1962), pianist, musikped. 438
- Molander, Olof (1892-1966), regissör 412
- Molin, Johan Peter (1814-1873), skulptör 36f, 270, 280, Pl. III
- Montesquieu, Charles de (1689-1755), fr. förf. 53
- Montgomery, Mathilda (f. d'Orozco, g. Montgomery 1817-25, g. Gyllenhaal fr. 1839, 1796-1863), it.-sv. sångerska, amatörtons. 24, 26, 41, 100, 193, 256

- Morales, Olallo (1874–1957), tons., dirigent, KMA:s sekr. 438, 464
- Morén, John (1854–1932), kyrkomusiker, koralforskare 398
- Moscheles, Ignaz (1794–1870), böhmisk-tysk pianist, tons. 177, 314, 351, 363
- Mozart, Wolfgang Amadeus (1756–1791), öst. tons. 23f, 48, 100, 102, 113, 115f, 119, 122, 125, 132, 138, 143f, 146, 192f, 195, 217, 254, 261, 265, 270, 306, 309f, 313f, 328, 332, 405, 458f, 466f
- Muck, Karl (1859–1940), tysk dirigent 460
- Munch af Rosenschöld, Brita Katarina, se Lidbeck
- Munktell, Helena (1852–1919), tons. 404f, 416f, 440
- Munthe, Henrik (1798–1880), hovrättsråd, amatörmusiker 113
- Musard, Philippe (1793–1859), fr. kap.m. 35, 123f, 326
- Musorgskij, Modest (1839–1881), rysk tons. 151
- Müller, Carl (1778–1831), tysk-sv. litograf, musiktryckare 187
- Müller, Carolina (f. Halle, g. 1) Walther, 2) Müller, 1755–1826), dansk-sv. sångerska 131
- Müller von Königswinter, Wolfgang (1816–1873), tysk förf. 263, 357, 359
- Myrberg, August Melcher (1825–1917), lärare, tons. 279
- Månsson, Carl August (1865–1934), spelman (Östergötland) 76
- Möller, Astolf Mozart (1829–[efter 1903]), lektor (Helsingborg) 207
- Möller, Albert Wilhelm (1809–1881), bok- och musikhandlare, industriman 196
- Möller, Göran (1824–1908), kap.m. (Norrköping), tons. 264
- Möller, Henrik (1852–1918), sånglärare, tons. 282
- Möller, Nils Peter (1803–1860), domkyrkokantor, tons. 43, 225; och son, se A. M. Möller
- Mörner, Hjalmar (1794–1837), konstnär 120, 339
- N**agel, Johan (Jean) Jakob (1807–1885), mährisk-sv. viol., gitarrist, tons. 323, 328
- Napoleon I Bonaparte (1769–1821), fr. statsman 21, 53, 242, 284, 323, 497
- Naterberg, Greta (1772–1818), vismeddelare, soldathustru 63
- Natt och Dag, Jakob Otto (1794–1865), militär, tecknare 114
- Nauckhoff, Otto (1788–1849), militär, amatörtöns. 176
- Naumann, Johann Gottlieb (1741–1801), tysk tons. 131, 147, 195, 273, 346, 362, 411
- Nergårds-Lasse, se Malmberg
- Neruda, Franz (1843–1915), böhmisk-dansk cellist, dirigent, tons. 485
- Neruda, Maria (g. Arlberg, 1840–1922), böhmisk-sv. viol. 115
- Neruda, Wilma (Wilhelmina, g. 1) Norman 1864–69, 2) Hallé, 1838–1911), böhmisk-sv.-eng. viol. 115, 353f, 358
- Nestroy, Johann Nepomuk (1801–1862), öst. skådespelare, dramatiker 140, 302
- Netzel, Laura ("Lago", f. Pistolekors, 1839–1927), pianist, tons. 47, 381, 419, 427
- Neukomm, Sigismund von (1778–1858), öst. tons. 119
- Neumann, Angelo (1838–1910), öst. sångare 406
- Neumann, Waldemar (1848–1915), dansk-sv. kap.m. 171
- Nicolai, Otto (1810–1849), tysk tons. 116, 150
- Nicolaus Hermanni (Hermannus, Nils Hermansson, 1326–1391), biskop, hymndiktare 392
- Nielsen, Birgitte Henriette (1815–1900), dansk förf. 300
- Nielsen, Carl (1865–1931), dansk tons. 123, 417, 422, 466, 470, 496
- Niemann, Walter (1876–1953), tysk musikhist. 419ff
- Nietzsche, Friedrich (1844–1900), tysk filosof 383, 395, 475
- Nikisch, Artur (1855–1922), ungersk dirigent 51, 406, 437, 460
- Nilsson, Emil (ca 1890), sångare 405
- Nilsson, Christina (g. de Casa Miranda, 1843–1921), sv.-fr. sångerska 45, 112, 137, 146f,

- 237, 292, 342
 Nilsson, Nils (1842-1929), violinbyggare (Malmö) 198
 Niska, Adolf (1884-1960), sångare, skådespelare 411
 Nissen, Henriette (g. Saloman, 1819-1879), sv.-dansk-rysk sångerska, sångped. 98, 109, 138; och brodern Abraham, judisk kantor 98
 Nodermann, Preben (1867-1930), dansk-sv. tons., hymnolog 96
 Nordblom, Johan Erik (1788-1848), sånglärare, tons., director musices 29, 140, 178, 195, 205, 269, 273, 393, 405
 Nordenberg, Bengt (1822-1902), konstnär 97
 Nordfors, Karl Gustav (1763-1832), militär, 2:e operachef, förf. 284
 Nordlin, August (1832-1880?), musiklär., tons. 404
 Nordqvist, Conrad (1840-1920), musikdir., tons., dirigent 114f, 143, 167f, 180, 218, 388, 400, 405f, 412, 419, Pl. XVIII
 Nordqvist, Gustaf (1886-1949), org., tons. 387
 Nordström, Ludvig (1882-1942), förf. 492
 Norén, Richard (1847-1922), präst, kyrkomusiker 204, 398
 Norlander, Emil (1865-1935), revy förf. 154, 194
 Norlind, Nils Peter (1853-1927), samt hustru Johanna (f. Hallberg, 1858-1929), organister, musikpedagoger 183
 Norlind, Tobias (1879-1947), musikforskare 52, 207f
 Norman, Ludvig (1831-1885), tons., dirigent 35f, 38ff, 41f, 45, 49, 115f, 122, 126, 143, 167, 176f, 179, 196, 201, 204, 262f, 270ff, 292, 304f, 315, 317, 328, 339, 350-362, 369, 376f, 392f, 395, 405, 412, 416, 419, 426ff, 431ff, 447, 495, Pl. XX; och hustru, se Neruda
 Norrby, Johannes (1904-), naturvetare, sångare, kördirigent, konserthuschef 398
 Norrie, Anna (f. Pettersson, 1860-1957), sångerska 154
 Novalis (Friedrich von Hardenberg, 1772-1801), tysk förf. 222
 Novander, Frans Ferdinand (1826-1897), teaterchef 150
 Nyblæus, Gustaf (1783-1849), tecknare Pl. XIX
 Nyblom, Carl Rupert (1832-1907), litt.- och konsthist. 42, 102, 128, 206, 259, 270, 394
 Nybom, Johan (1815-1889), förf. 32, 276
 Nyerup, Rasmus (1759-1829), dansk historiker 55
 Nygren-Kloster, Karl (1876-1954), röstped. 152, 184
 Nylander, August Reinhold (1819-1891), kantor, musikdir. 124
 Nyström, Anton (1842-1931), läkare, förf. 47
 Nyström, Johan P. (1839-1900), harmonium- och pianofabrikant 198
 Nägeli, Hans (1773-1836), sångped., musiksribent 210
- O**ehlenschläger, Adam (1779-1850), dansk förf. 31, 100, 139, 303, 406
 Oesten, Theodor (1813-1870), tysk tons. 422
 Offenbach, Jacques (1819-1880), tysk-fr. tons. 125, 143f, 147, 150, 195, 304ff
 Ohlson, Hildegard (g. Harring, 1871-?), skådespelerska, sångerska 154
 Ohlson, Johan Ludvig (1838-1891), org., musikhandlare, tons. 197, 446
 Ohlson, L., se Ahlberg
 Ohlsson, Richard (1874-1940), viol., tons. 430
 Olofsdotter, Elisabeth, se Fredin
 Olsen, Ole (1850-1927), norsk tons. 151
 Olsson, Adolf (1841-?), brevbärare, vismeddelare (Halland) 77ff
 Olsson, Assar, se Assar
 Olsson, Nils (ca 1900), dragspelare 84
 Olsson, Olof ("Lillback-Olle", 1856-1942), spelman (Hälsingland) 82
 Olsson, Otto (1879-1964), org., tons. 398, 415, 425, 428, 438, 495
 Onslow, George (1784-1852), eng.-fr. tons. 113, 413
 Orozco, Mathilda, se Montgomery
 Oscar I (1799-1859), konung i Sverige från 1844 31, 101f, 109, 118, 176, 179, 193, 267, 269, 273, 275, 285, 287-291, 294, 329, 332, 335f, 338
 Oscar II (Oscar Fredrik, 1829-1907), konung i

- Sverige från 1872, KMA:s preses 1864–1872
38, 47, 95, 143, 179, 269f, 394, 400f, 404,
408, 476, 486
- Oscàr, Anna (f. Thulin, 1875–1915), sångerska
151f, 407
- Oscàr, Martin (1879–1921), sångare 407
- Ossian (trol. 300-t.e.Kr.), mytisk keltisk bard
20, 54
- Ossiannilsson, Karl Gustav (1875–1970), förf.
281f, 487
- Osten, Emil van der, d.ä. (1847–1905), tysk
skådespelare, teaterchef 150
- Otterström, Ludvig (1838–1892), teaterchef
150
- Owen, Samuel (1774–1854), eng.-sv. mekani-
ker 25
- Overskou, Thomas (1798–1873), dansk förf.,
teaterhist. 303
- P**aban, August Teodor (1808–?), präst (Upp-
sala stift), förf. 92
- Pacius, Fredrik (1809–1891), tysk-sv.-finl.
tons. 132, 195, 303
- Padilla, Lola, se Artôt
- Paër, Ferdinando (1771–1839), it.-fr. tons. 192
- Paganini, Nicolò (1782–1840), it. viol., tons.
323
- Palestrina, Giovanni Pierluigi da (1525–1594),
it. tons. 119, 184, 199, 205, 267, 398
- Palm, Herman (1863–1942), präst, tons. 398
- Palmblad, Wilhelm Fredrik (1788–1852), pu-
blicist, boktryckare 187
- Palmquist, bröderna Gustaf (1812–1867), bap-
tistpredikant, och Per (1815–1887), bokförläggare
34, 231
- Palmstedt, Carl (1785–1870), tekniker, akusti-
ker 207
- Paneron, Auguste Mathieu (1795–1859), fr.
musikped., tons. 100
- Passy, Edmond (Edvard, 1789–1870), fr.-sv.
pianist, org., tons. 254, 314f, 325
- Pauli, Georg (1855–1935), konstnär Pl. VII
- Paulsen, John (1851–1924), norsk förf. 260
- Peckos Per (1808–1877), spelman (Dalarna)
76
- Per Mickelsson Påve, se Påve
- Pergament, Moses (1893–1977), tons., mu-
sikskribent 409
- Pergolesi, Giovanni Battista (1710–1736), it.
tons. 119
- Persdotter, Ris Kersti (1858–1938), hornblåser-
ska (Dalarna) 242
- Persson, Mann Mats, se Mann
- Pestalozzi, Johann Heinrich (1746–1827),
schweizisk ped. 210
- Peters, tyskt musikförlag 193
- Peterson, Gustaf Fredrik (1848–1926), pianist,
musikped. 183
- Peterson-Berger, Wilhelm (1867–1942), tons.,
musikskribent 19, 46f, 49f, 52, 101f, 151,
153, 207f, 372, 375, 380f, 383f, 388, 395, 408,
410f, 415, 419ff, 438f, 445, 450, 458, 460f,
470–481, 494, 496, Pl. IX
- Pettersson, Pehr (Peter) (1813–1891), org., sång-
lärare, tons. 95f
- Petre, Johan Tore (1793–1853), brukspatron,
riksdagsman 30
- Pettersson, Anders (1841–1898), sv.-eng. viol.
114, 328
- Peyron, Fredrika ("Ika", f. Asp, 1845–1922),
tons. 381
- Pfizner, Hans (1869–1949), tysk tons. 476
- Philipsson, Jonas (1827–1891), journalist 300
- Piscator, Conrad (1833–1903), adjunkt (Vä-
nersborg) 207
- Pixérécourt, Guilbert de (1773–1844), fr. förf.
130, 287f
- Planquette, Robert (1848–1903), fr. tons. 147
- Pleyel, Ignaz (1757–1831), fr. pianist, pianofa-
brikör, tons. 100
- Posse (mitten av 1800-t.), baron, löjtnant,
sångare 102
- Potenza, Michel Angelo (1723?–1800), it.-
dansk sångped. 134
- Pratté (ca 1800), "mechanicus" och son Ed-
vard (1799–1875), böhmisk-sv. harpist, tons.
105f, 324
- Prechtler, Otto (1813–1881), öst. dramatiker
292, 350
- Preumayr, Carl Joseph (1780–1849), tysk-sv.
sångare, cellist, fagottist 132
- Preumayr, Franz (1782–1853), tysk-sv. fagottist
132, 156, 167
- Preumayr, Johan Conrad (1775–1819), tysk-sv.
fagottist 321

Proch, Heinrich (1809-1878), öst. tons. 301f
 Puccini, Giacomo (1858-1924), it. tons. 151
 Påve, Per Mickelsson (1857-?), samisk jojkkare
 250

Qvarsbom, Anna Ericdotter (1774-1847),
 båtsmanshustru, vismeddelare 73, 75

Rachmaninov, Sergej (1873-1943), rysk
 tons. 253

Raff, Joseph Joachim (1822-1882), tysk tons.
 413

Rahbek, Knud Lyne (1760-1830), dansk förf.
 55

Randel, Andreas (1806-1864), viol., tons. 33,
 35f, 114, 176, 195f, 218, 299, 303, 318f, 323ff,
 328

Ranft, Albert (1858-1938), teaterentreprenör
 152f, 168, 170, 173, 411

Rangström, Ture (1884-1947), tons. 38of,
 387f, 396, 410ff, 419, 429f, 438, 440, 442ff,
 464, 468, 470, 495f

Rappholt, Bengt Gustaf (1746-1815), kapten,
 amatörmusiker 23, 102

Rask, Lovisa (1819-1907), änka, vismeddelare
 79

Recke, Ernst von der (1848-1933), dansk förf.,
 visforskare 379, 383

Reger, Max (1873-1916), tysk tons. 390, 417

Rendahl, Claes (1848-1926), kyrkomusiker,
 tons. 96

Retzius, Gustaf (1842-1919), anatom, förf.
 394

Richter, Hans (1843-1916), tysk dirigent 51,
 460

Ridderstad, Carl Fredrik (1807-1886), publi-
 cist 37

Ridderstolpe, Caroline (f. Kolbe, 1793-1878),
 tysk-sv. sångerska, tons. 26, 193, 256

Riedel, Karl (1827-1888), tysk kördirigent 371

Riego, Amalia (1850-1926), sv.-amer. sånger-
 ska, sångped. 404

Ries, Ferdinand (1784-1838), tysk pianist,
 tons. 323f

Rietz, Julius (1812-1877), tysk dirigent, tons.
 351

Rimskij-Korsakov, Andrej (1844-1908), rysk
 tons. 151

Ringnér, August (1821-1880), kakelfabrikör,
 teaterägare 150

Rinman, Ludvig (1800-t.) 279

Ris Kerstin, se Persdotter

Ristori, Adelaide (1822-1906), it. skådespeler-
 ska, teaterped. 145

Rochlitz, Johann Friedrich (1769-1842), tysk
 musikskribent 200

Rode, Jacques Pierre (1774-1830), fr. viol.,
 tons. 23, 110, 321

Rollin, Karl Gustav (1797-1867), präst, förf.
 292

Romberg, Andreas (1767-1821), tysk viol.,
 tons. 119

Romberg, Bernhard (1767-1841), tysk cellist,
 tons. 113, 323

Romson, Janne (1873-1956), rektor, folkmu-
 siksamlare 241

Roos, Johan Peter (1818-1892), teaterchef 142,
 147

Rosbeck, Gustaf (1827-1887), oboist, militär-
 musiker, musikped. 178

Rosén, Erik Gabriel von (1775-1866), jurist,
 org., orgelbyggare 91f

Rosén, Johan Magnus (1806-1885), pianist,
 tons., musikskribent 193, 200, 326

Rosén, Karl Peter ("Jödde i Göljaryd", 1855-
 1900), bergsingenjör, folklivsforskare,
 bondkomiker 46f

Rosenberg, Hilding (1892-1985), tons., diri-
 gent 412, 430, 495f

Rosenius, Carl Olof (1816-1868), väckelsepre-
 dikant 231f

Rossini, Gioacchino (1792-1868), it.-fr. tons.
 28, 100f, 124, 132, 143f, 150, 192, 199f, 205,
 217, 287, 290, 305, 431

Rousseau, Jean Jacques (1712-1778), fr. förf.
 53f, 100, 178, 210

Rubenson, Albert (1826-1901), tons., konser-
 vatoriedir. 35, 201f, 261, 328, 352

Rubenson, Mauritz (1836-1899), konditor,
 förf. 304

Rubinstein, Anton (1829-1894), rysk pianist,
 tons. 38, 112, 114

Ruckman, Johan Gustaf (1780-1862), gravör,
 och dotter Maria (1810-1896), konstnär

- 334
 Rundberg, Axel (1855–1901), sångare 151f, 405
 Runeberg, Johan Ludvig (1804–1877), finl.
 förf. 224, 255, 264, 275, 279, 301, 335f, 385,
 387f, 390, 462, 474
 Rutström, Anders Carl (1721–1772), präst,
 väckelsepredikant 229
 Rückert, Friedrich (1788–1866), tysk orienta-
 list, förf. 259
 Rydberg, Viktor (1828–1895), kulturhist., förf.
 270, 375, 393, 396, 460f
 Rydberg, Wilhelm (1850–1915), teaterchef 150
 Rydqvist, Johan Erik (1800–1877), språkfors-
 kare, förf. 199
 Rylander, Lars Gustaf (1816–1883), bok- och
 musikhandlare 190, 193
 Rääf, Leonard Fredrik (1786–1872), godsägare
 (Ydredrotten), folklorist 56f, 59, 63ff, 242,
 284, 311
 Rääf, Magdalena (Malin) (syster till L.F.Rääf,
 1792–1824), vismeddelare 63
 Rääf, Ragnvald Leonard (1837–1905), vissam-
 lare 75
 Römer, Anna (1800-t.), öst. pianist 106f
 Rönqvist, Per Fredrik Jakob (1811–1874),
 brukspatron på Åker (Sörmland) och hus-
 tru Nanna (f. Westerstrand, 1818–1901),
 amatörmusiker 102
- S**ack, Theodor (1818–1897), tysk-sv. cellist,
 grosshandlare 114
 Saint-Saëns, Camille (1835–1921), fr. tons. 151,
 413, 452f
 Salin, Bernhard (1861–1931), kulturhist., riks-
 antikvarie 243
 Salmonson, Abraham (?–1831) och hustru Bet-
 ty, bok- och musikhandlare 188
 Salmson, Anton (1870–1926), teaterchef 154
 Saloman, Henriette, se Nissen
 Sandberg, Johan Fredrik (1833–1896), org.,
 rektor, tons., präst (Ulriksdal), förf. 207
 Sandberg, C.F. (1810–1879), basunist, tons.
 326
 Sandberg, Oscar (1870–1926), kyrkomusiker,
 körledare 398
 Sandborg-Wæsterberg, Amanda (1842–1918),
 musiklärarinna, sångtons. 231
- Sandell, Lina (Karolina, g. Berg, 1832–1903),
 förf. av andliga sånger 233
 Sandels, Hilda (g. Björklund, 1830–1921?),
 sångerska 109f
 Sandqvist, Carl (1860–?), violinist 115
 Sandström, Hinrik (1806–[efter 1886]), förf.
 139
 Sandström, Israel (1824–1880), musiklär.,
 tons. 122, 269
 Sankey, Ira David (1840–1908), nordamer.
 sångarpredikant 44, 230
 Saphir, Moritz Gottlieb (1795–1858), tysk-
 ungersk förf. 260
 Saras Anders Andersson (ca 1900), amatörcel-
 list (Dalarna) 85
 Saul, Felix (1883–1942), tysk-sv. kantor (Stock-
 holms synagoga), musikped. 398
 Saxenberg, Charlotta (1843–1898), sångerska
 404
 Scarlatti, Domenico (1685–1757), it. tons. 107
 Schantz, Gustaf von (1775–1847), ämbetsman,
 förf. 269
 Schelling, Friedrich Wilhelm von (1775–1854),
 tysk filosof 55
 Schildknecht, Albert, se Elkan
 Schiller, Friedrich (1759–1805), tysk förf. 119,
 271, 366, 404
 Schlytern, Herman (1802–1878), räntmästare,
 amatörmusiker 100
 Schmitterlöf, Anna Mathilda (f. Palbitzki,
 1774–1849), friherrinna, vismeddelare 63
 Schneider, Friedrich (1783–1853), tysk tons.,
 dirigent 118
 Schnezler, August (1809–1853), tysk förf. 262
 Schnötzing, Anton (1816–1865), öst.-sv.
 kap.m., tons. 35, 124, 127, 171, 300
 Scholander, Fredrik Wilhelm (1816–1881), ar-
 kitekt 404
 Schott, tyskt musikförlag 316
 Schoultz, Johanna von (1813–1863), finl.-sv.
 sångerska 29, 109
 Schreyer, Johannes (1856–1929), tysk pianist,
 teoriped. 425
 Schubert, Franz (1797–1828), öst. tons. 102,
 112, 114f, 192, 218, 253, 261, 314, 317, 319,
 333, 346, 372
 Schumann, Robert (1810–1856), tysk tons. 41,
 101, 111f, 114f, 184, 253, 258, 260–263, 270f,

- 317, 328, 337, 352, 355, 359, 365, 376, 379, 381, 384, 390, 394, 419, 426, 431f, 436, 448, 458, 473
- Schuncke, Christian Gotthilf (1797-[efter 1864]), tysk-sv. valthornist, musikdir. 167
- Schwartz, J.G. (1800-t.), militärmusiker 125
- Schwencke, Carl (1797-1864?), tysk-nordisk-fr. tons., pianist 108f, 309, 311f
- Schyberg, Sven (Svante) Gustaf (1796-1874), ämbetsman, teaterchef, förf. 300
- Schück, Henrik (1855-1947), litt.hist. 208, 279
- Schütz, Heinrich (1585-1672), tysk tons. 122
- Schäfer-Hofer, Fanny (mitten av 1800-t.), tysk sångped. (Leipzig) 146
- Schönberg, Arnold (1874-1951), öst.-amer. tons. 422-425, 495f
- Scribe, Augustin Eugène (1791-1861), fr. dramatiker 305, 404
- Sebastiani (ca 1800), it. kastratsångare (även i Sthlm) 133
- Sehlstedt, Elias (1808-1874), tulltjänsteman, förf. 264, 336
- Selander, Hjalmar (1859-1928), teaterchef 154
- Selander, Sten (1891-1957), förf. 487
- Selinder, Anders (1806-1874), dansör, bal.m. 70, 240, 290, 300, 332
- Senefelder, Alois (1771-1834), böhmisk-tysk uppfinnare av stentrycket 187
- Sevelin, Anna Sophia (f. Thunberg, 1790-1871), sångerska 134
- Shakespeare, William (1564-1616), eng. dramatiker 54, 332, 362, 366, 496
- Sibelius, Jean (1865-1957), finl. tons. 123, 422, 438, 440, 462-466, 469, 486, 493
- Sidner, Anders (1815-1869), ämbetsman, musiklärare 334, 338
- Silfverstolpe, Charlotte (början av 1800-t.), amatörmusiker 100
- Silfverstolpe, Gudmund Leonard (1815-1853), ämbetsman, förf. 303
- Silverstolpe, Karl (1854-1921), ämbetsman, KMA:s preses 243
- Silfverstolpe, Malla (Magdalena, f. Montgomery, 1782-1861), memoarförf. 28, 106f, 256, 277, 330
- Sjöberg, Carl (1861-1900), läkare, tons. 381
- Sjöberg, Edvin (1865-1894), viol. 115
- Sjöberg, Franz (1818-?), hovrättsnotarie 30
- Sjöberg, Josabet (1812-1882), musiklär., konstnär Pl. IV
- Sjöberg, Svante (1873-1935), dirigent (Karlskrona), tons. 122
- Sjögren, Emil (1853-1918), tons. 41, 45, 49, 52, 196, 372, 375f, 378-381, 383, 388, 395, 412, 414-417, 419, 421f, 425, 445-456, 458, 466, 470, 473, 480, 487, 489; och hustru Berta (f. Dahlman, 1866-1968) 452f
- Skagerberg, Einar (1876-1969), musikped., tons. 438
- Skarstedt, Carl Wilhelm (1815-1908), teolog 207
- Skjöldebrand, Anders Fredric (1757-1834), militär, ämbetsman, tons., förf. 131, 135, 156, 287f
- Sköld, Yngve (1899-), musikbibliotekarie, tons. 415
- Skölds Anders Hedblom (1866-1922), spelman (Dalarna) 85, 239
- Smetana, Bedrich (1824-1884), tjeckisk tons. 38, 113f, 151, 326, 433
- Smith, Salomon (1853-1938), apotekare, sångare 115
- Smitt, Isac Fredrik (1812-1896), teaterchef 150
- Smångs Per i Björken (1856-1937), spelman (Dalarna) 249
- Snickar Eriks (1824-1905), spelman 72
- Snoilsky, Carl (1841-1903), förf. 260f
- Sofia Albertina (1753-1829), Gustav III:s syster 269
- Sohlberg, Maria (1886-1973), spelman (Bohuslän) 242
- Sommelius, Sven Gustaf (1769-1845), lärare 114
- Spindler, Fritz (1817-1905), tysk pianist, tons. 101
- Spohr, Ludwig (Louis, 1784-1859), tysk tons., viol. 109, 119, 199, 277, 289f, 323, 328, 343
- Spontini, Gasparo (1774-1851), it.-fr.-tysk tons. 132
- Sporr, Karl (1887-1967), folkmusiksamlare 86, 249
- Staël von Holstein, Germaine (Madame de Staël, f. Necker, 1766-1817), fr. förf. 100
- Stagnelius, Erik Johan (1793-1823), kanslist, förf. 267, 288, 396, 485

- Stedingk, Eugène von (1825–1871), hovman, pianist, operachef 39, 303, 306
- Steffen, Richard (1862–1948), litt.hist., rektor 243
- Stegmayer, Matthäus (1771–1820), öst. skådespelare, förf., tons. 140
- Stein, Theodor (1819–1893), tysk-rysk pianist 351
- Stenhammar, Elsa (1866–1960), sångerska, kantor 122
- Stenhammar, Fredrika (f. Andrée, 1836–1880), sångerska, sångped. 145f, 261, 404
- Stenhammar, Per Ulrik (1828–1875), arkitekt, tons. 268, 458
- Stenhammar, Wilhelm (1871–1927), tons., pianist 44, 49f, 52, 115, 123, 167, 177, 183, 268, 346, 357, 372, 380, 382, 384–388, 395ff, 409–413, 415f, 419, 421f, 428, 435, 437ff, 445, 456–470, 477, 483, 495f, Pl. VII, VIII; och hustru Helga (f. Westerberg, 1874–1957) 457, Pl. VII; och mor Louise (f. Rudenschöld, 1828–1902) 458
- Stiebel, Emile (1876–1950), sångare 152
- Stieler, Carl August (1780–1822), sångare, kantor, sångped. 133, 176, 287, 294
- Stiller, Mauritz (1883–1928), regissör 412
- Stjernström, Edvard (eg. Karl Blomberg, 1816–1877), skådespelare, teaterchef 143, 146, 305, 363; och hustru Jeanette (f. Granberg, 1825–1857), förf. 303
- Stockenberg (ca 1900), kyrkomusiker? 96
- Stockman, David (1879–1951), sångare 152, 407
- Stolpe, Georg (början av 1800-t.), präst 91
- Stolpe, Gustaf (1833–1901), sv.-amer. kap.m., org., tons. 143, 301
- Strakosch, Maurice (1825–1887), mährisk-amer. impresario 112
- Strandberg, Carl Vilhelm August ("Talis Qualis", 1818–1877), förf. 31, 218, 275
- Strandberg, Olof (1816–1882), sångare 109f
- Strasser, Stefan (1888–?), hovkap.m. 1920–21 167
- Strauss, Johann d.ä. (1804–1849), öst. kap.m., tons. 35, 104, 123f, 127f
- Strauss, Johann d.y. (1825–1899), öst. kap.m., tons. 125, 147
- Strauss, Richard (1864–1949), tysk tons. 151, 411, 422, 442, 460, 485, 496
- Stravinskij, Igor (1882–1971), rysk-fr.-amer. tons. 496
- Strindberg, August (1849–1912), förf. 208, 388, 412, 443, 446f, 470, 476, 496
- Strindberg, Carl Axel ("Cassius", 1845–1927), tjänsteman, cellist, kap.m., tons. 412
- Strindberg, Zacharias (1758–1829), kryddkramhandlare 132
- Struve, Jacob Bernhard, (1767–1826), tons. 193, 266
- Ström, Knut (1887–1971), regissör 412
- Strömbäck (1840-t.), student i Uppsala (möjligen Caspar Strömbäck, 1819–1898, präst) 128
- Stuntz, Joseph (1793–1859), tysk-öst. hovkap.m., tons. 276
- Ståhl, Axel I., se Öberg
- Stål, Fanny (1821–1889), pianist 111
- Stålborg, Fredrik Wilhelm (?–1819), teaterchef 133
- Sullivan, Arthur (1842–1900), eng. tons. 147
- Sundberg, Eugène (1813–1883), grosshandlare, musikmecenat 44, 113, 413
- Suppé, Franz von (1819–1895), öst. tons. 147, 150, 305
- Svala, Carl Fredrik (1858–1927), musikhandlare 191
- Svanberg, Johannes (1852–1918), Musikhist. museets chef 207
- Svanström, Frans (1832–1909), bok- och musikhandlare, pappershandlare 195
- Svedbom, Vilhelm (1843–1904), tons., KMA:s sekr. 41, 122, 179, 196, 270, 353, 367, 372, 375, 381, 393f, 400, 419
- Svendsen, Johan (1840–1911), norsk-dansk tons., dirigent 123, 433, 485
- Swensson, Jenny (1860–1934), gitarrist och musikledare (1884–91) i Frälsningsarmén 235
- Sylva, Carmen, se Elisabet av Rumänien
- Syréen, Peder Håkansson (1776–1838), bokhandlare, sångförf. 229
- Süssmilch, Franz (1779–1846), kontrabasist 167
- Säfström, August (1813–1888), förf., tons. 143, 301
- Sällström, Per (Peter, 1802–1839), sångare 290

- Sätherberg, Herman (1812-1897), läkare, förf. 32, 276, 279, 298
- Söderberg, Theodor (1845-1922), org., tons. 231, 263
- Söderblom, Nathan (Jonathan, 1866-1931), teolog, ärkebiskop 453, 455, 485
- Söderling, Johan Nikolaus (1802-1890), orgelbyggare 210
- Söderlund, Carl Axel (1857-1922), musikhandlare 191
- Söderman, August (1832-1876), tons. 35, 37, 39, 41, 68, 116, 125f, 143, 167, 169, 220, 222, 237, 254, 261-264, 268, 270, 272, 302f, 305f, 325, 339, 353, 362-372, 374f, 383, 390ff, 395, 400, 410ff, 458, 460, 473
- Söderman, Fritz (1838-1883), cellist, tons. 115
- Söderman, Johan Wilhelm (1808-1858), kap.m., tons. 143, 296, 301, 363
- Södling, Carl Erik (1819-1884), tons., folkmusikforskare 42, 79, 81, 96, 200, 207, 219
- T**agore, Rabindranath (1861-1941), indisk förf. 470
- Talis Qualis, se Strandberg
- Tegnér, Alice (1864-1943), tons. 182, 227, 394
- Tegnér, Esaias (1782-1846), förf., prof. i grekiska, biskop 22, 26, 31, 64, 225, 254, 257, 274, 277, 297f, 300
- Textorius, Oskar (1864-1938), sångare 154
- Thalberg, Sigismund (1812-1871), öst. pianist, tons. 107, 177, 316
- Théaulon de Lambert, Emanuel Guillaume (1787-1841), fr. dramatiker, advokat 140, 305
- Thegerström, Hilda (1838-1907), pianist, pianoped. 115, 182f, 315, 342, 446
- Thegerström, Robert (1857-1919), konstnär Pl. VIII
- Thibaud, Jacques (1880-1953), fr. viol. 453
- Thiel, Ernest (1859-1947), bankdir., konst-samlare 383, 487
- Thomas, Ambroise (1811-1896), fr. tons. 144, 146, 237
- Thomson, César (1857-1931), belgisk viol. 484
- Thunberg, Anna Sophia, se Sevelin
- Thunman, Herman Theodor (1827-1884), kamrer, tons. 196
- Tichatschek, Joseph (1807-1886), böhmisk-tysk sångare 144
- Tigerschiöld, Hugo Edvard (1860-1938), ämbetsman, förf. 393
- Tirén, Karl (1869-1955), stins, folkmusikforskare (samemusik) 250
- Tivander, Knut (1842-1889), teaterchef 150
- Tjajkovskij, Pjotr (1840-1893), rysk tons. 151, 253, 438, 484
- Tobiäson, Fredrik (ca 1900), kap.m. 153f
- Tollin, Ferdinand (1808-ca 1865), sv.-tysk konstnär, mångsysslare Pl. IV
- Tolstoj, Leo (1828-1910), rysk förf. 50
- Topelius, Zakarias (1818-1898), finl. förf. 260f, 303, 336, 363
- Torsslow, Olof Ulrik (1801-1881), skådespelare, teaterchef 135, 139, 142
- Tracey, Minnie (1872-1929), nordamer. sångerska 453
- Trebelli, Zelia (1838-1892), fr. sångerska 150
- Tronchi, Giovanni (1876-1952), it. dirigent, musikped. 184
- Tullberg, Otto Fredrik (1802-1853), orientalist, kördirigent, tons. 279
- Törnwall, Jon Fredrik (1819-1898), org., tons. 37, 122, 205
- U**ddén, Olof Wilhelm (1799-1868), musikped., tons. 177, 288
- Uggla, Emelie (1819-1856), pianist, sångerska 110
- Uhland, Ludwig (1787-1862), tysk förf., germanist 262
- Uhr, Conrad af (1819-1871), altviol., tons. 304
- Ullman, Magnus (1830-1919), präst, fil.dr 207
- Ullman, Uddo (1837-1930), liturgiker, biskop 96
- W**adman, Johan Anders (1777-1837), tjäns-teman, förf. 271, 294
- Wagner, Joseph Franz (1856-1902), öst. militärmusiker 125
- Wagner, Richard (1813-1883), tysk tons. 39, 46, 48, 52, 125, 144-147, 151f, 184, 204, 260, 262, 271, 365, 376, 393, 395, 399, 404ff,

- 408ff, 415, 420, 434, 447, 458, 460f, 464, 466, 468, 474f, 477, 484
- Wahl, Johan Wilhelm (1801-1887), instrumentmakare (blåsinstr.) 198
- Wahlbom, Carl (1810-1858), konstnär 18
- Waidele, August (?-1923), tysk-sv. musikdirektör, musikhandlare 85, 191
- Waldteufel, Emil (1837-1915), fr. tons. 125, 409
- Valentin, Karl (1853-1918), tons., musikhist., KMA:s sekr. 41, 47, 179, 208, 394, 451
- Valerius, Adalaide (g. Leuhusen, 1828-1923), sångerska, sångped., konstnär 109
- Valerius, Johan David (1776-1852), kansliråd, förf. 256, 284f, 287, 339
- Walín, Amalia (1825-1896), sångerska 109
- Wallander, Josef Wilhelm (1821-1888), konstnär Pl. III
- Wallgren, Åke (1873-1939), sångare 152, 407
- Wallin, Johan Olof (1779-1839), förf., ärkebiskop 90f, 359, 392
- Wallman, bröderna Daniel (1791-1818) och Johan (1792-1853), vissamlare 56, 59, 64
- Wallmark, Ernst (1834-1910), förf. 154, 271, 404
- Wasteson, Johanna (ca 1850-?) och Karin (ca 1842-?), folkliks-meddelare 75
- Weber, Carl Maria von (1786-1826), tysk tons. 132, 142, 144, 146, 192, 195, 277, 287, 289, 291, 310, 321, 328, 346, 405
- Wedholm, L.J. (ca 1860), järnbruksekonom 210
- Weingartner, Felix (1863-1942), öst.-schweizisk dirigent, tons. 51, 460
- Welhaven, Johan Sebastian (1807-1873), norsk förf. 392
- Weller, Franz (1815-1860), tysk-sv. kap.m., tons. 35, 127, 326
- Wellesz, Egon (1885-1974), öst. tons., musikforskare 495
- Wennerberg, Gunnar (1817-1901), tons., ämbetsman 29, 31f, 36f, 48, 52, 104, 107, 110, 124, 140, 194f, 201, 218, 266ff, 270, 275ff, 280, 297, 339, 352, 395
- Wenster, Emanuel (1785-1856), universitetskap.m. 205
- Verdi, Giuseppe (1813-1901), it. tons. 124f, 135, 144f, 150f, 404
- Weser, Lars August (1809-1886), jurist, förf. 288
- Westerdahl, Lars (1812-1864), multiinstrumentalist 103f
- Westerling, Ulrika (1736-1820), majorska, vismeddelare 63
- Westermark, Otto (1797-1849), affärsman, tons. 274
- Wetterhoff, Carl Gustaf (1832-1887), finl.-sv. förf. 271
- Viardot-García, Pauline (1821-1910), sångerska, sångped. 146
- Wibelius, Betty (1800-t.), sångerska 109
- Widéén, Ivar (1871-1951), kyrkomusiker, tons. 122
- Widerberg, Fredrik Julius (?-1834), teaterchef 133
- Widerberg, Henriette (1796-1872), sångerska 133f, 290
- Widor, Charles Marie (1844-1937), fr. org., tons. 425, 432
- Wiede, Levin Christian (1804-1882), präst, vissamlare 64f, 73-75, 78
- Vierling, Johann Gottfried (1750-1813), tysk org., tons., musikteoretiker 176
- Wijk, Hjalmar (1877-1965), affärsman, politiker, mecenat 243
- Wijkander, Karl Oscar (1826-1899), teaterman, förf. 303
- Wikander, David (1884-1955), kyrkomusiker, tons. 398
- Wikforss, Jonas (1777-1804), språkman 59
- Wiklund, Adolf (1879-1950), dirigent, tons. 167, 183, 417, 419, 438, 440, 495
- Wikström, Johan Fredrik (1779-1865), kormästare 119, 176
- Wildner, Carl (eg. Engeström, 1774-1834), teaterchef 133
- Willman, Anders (1834-1898), sångare 146, 406
- Willman, Olof (1780-1844), viol. 113
- Winckler, Carl Ludvig Heinrich (1814-1868), tysk-sv. flöjtist, org., militärmusiker 326
- Winge, D. (1800-t:s början), präst? 92
- Winge, Otto Daniel (1810-1886), pianoped., tons. 177, 205
- Winroth, Gustaf Edvard (1821-1856), pianist, tons. 328

Winter, Fred (pseud. för Sten Njurling, 1892-1945), kap.m., tons. 411
 Viotti, Giovanni Battista (1753-1824), it. viol., tons. 23, 323
 Virgin, Gottfrid (1831-1876), konstnär 178
 Wirsén, Carl David af (1842-1912), förf., Sv. Akad:s sekr. 50, 357, 376f, 395
 Vischer, Friedrich Theodor von (1807-1887), tysk estetiker 205
 Voghera, Tullio (1879-1943), it.-sv. dirigent 167
 Vogler, Abbé Georg Joseph (1749-1814), tysk tons., org., musikteoretiker, 1786-99 tidvis i Sverige 89, 135, 172, 175, 287f
 Wolf, Hugo (1860-1903), öst. tons. 253, 380
 Wolff, Hermann (1845-1902), tysk impressario 112
 Wolff, Julius (1834-1910), tysk förf. 378f, 381
 Wrangel, Ava (Gustava, g. Geijerstam, 1815-1848), amatörsångerska 109
 Vretblad, Patrik (1876-1953), kyrkomusiker, musikhist. 208
 Vretman, Rosa (1818-1853), lagmanshustru, vismeddelare 68
 Wulff, Fredrik Amadeus (1845-1930), språkforskare 96
 Wulff, Sigge (Bror Sigfrid Lindgren, 1869-1892), variétésångare 194
 Wüerst, Richard (1824-1881), sångped. 145
 Väisänen, Otto (1890-1969), finl. folkmusikforskare 249
 Wässelius, Christina, se Casagli

Ysaÿe, Eugène (1858-1931), belgisk viol. 112

Zeipel, Carl von (1793-1849), brukspatron, förf. 269
 Zelter, Carl Friedrich (1758-1832), tysk tons., körledare 330
 Zetterquist, Lars (1860-1946), viol. 182, 243, 484
 Ziedner, Edvin (1892-1951), tons. 412
 Zikoff, Friedrich (1824-1877), tysk kap.m., tons. 218
 Zorn, Anders (1860-1920), konstnär 241ff, 248, 439, 494, Pl. VII, XIII

Ågrens musikhandel, Uddevalla 193
 Åhlström, Olof (1756-1835), tons., org., musikförläggare 22, 29, 62, 88f, 91ff, 102, 140, 185ff, 193, 201, 253, 256, 323, 339
 Åkerberg, Erik (1860-1938), tons., musiklärare 220, 394, 426f
 Åkerblom, Axel (1864-1937), lärare, förf. 393

Öberg, Ludvig Theodor (pseud. Axel I. Ståhl, 1820-1860), typograf, litteratör 62
 Öberg (början av 1800-t.), dansmästare 114, 126
 Ödmann, Arvid (1850-1914), sångare 146f, 152, 404, 408, Pl. XVIII
 Ödmann, Samuel (1750-1829), polyhistor, teolog, förf. 265f, 269
 Ölander, Per August (1824-1886), ämbetsman, viol., tons. 39, 393, 404f, 431
 Östberg, Carolina (1853-1924), sångerska 145f, 151, Pl. XVIII
 Östergren, Gustaf Adolf (1791-1825), bok- och musikhandlare 186-189, 194, 196
 Österling, Anders (1884-1981), förf., Sv. Akad:s sekr. 382, 384, 476, 483
 Östlind & Almquist pianofabrik, Arvika (Anders Östlind, 1857-1915, Anton Almquist, 1864-1949) 198
 Övergaard, Einar (1871-1936), lärare, spelman, låtsamlare 72, 244ff